

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

АБ'ЁМЫ МЕЛЯРАЦЫІ ПАТРОЯЦЬ

3

БЕЛАРУСЬ ВЕТЛІВА ПРЫМАЕ УСІХ

12

НАЙНОВАШАЯ ГІСТОРЫЯ

ВЕРНАСЦЬ СВАЙМУ ШЛЯХУ

Народны дэпутат Лукашэнка ўжо ў пачатку сваёй палітычнай кар'еры быў бескампрамісным барацьбітом з карупцыяй і бачыў, як адвясці краіну ад бездзіна

Аб тым, што ў Вярхоўны Савет прыйшоў чалавек, якому наканавана стаць лідарам, зразумее, пагартаўшы нумары «Звязды», якая ў той час таксама была парламенцкай і ўрадавай газетай.

Загаловак былі красамовныя: «Магчымая іншыя варыянты выйсці з крызісу», «Лукашэнка абнавінававае...», «Лукашэнка падтрымліваець... і абвясціць».

16 лістапада 1993 года ў нумары «Звязды» з пачаткам на 1-й паласе ў рубрыцы «Палітычны дыялог» было апублікавана інтэр'ю з народным дэпутатам Аляксандрам Лукашэнкам.

«На чале ўлады ўжо цяпер павінен стаць палітык, які ўзяў бы на себе смеласць і адказнасць зрабіць рашучыя, цвёрдыя і паслядоўныя крокі, каб вывесці Беларусь з крызісу, палітык, які ведае, як гэта зрабіць».

«Калі карупцыя прызівае ўсе структуры ўлады, якія, у сваю чаргу, сама звязаны з падпрыватнымі, з камерцыйнымі, дзяржава нагадвае паўмертвую жывёліну, цела якой з усё большымі паразітамі».

«Вядучыя Беларусі — у цесным сувязі з Расіяй. І я перакананы, што рана ці позна граніца паміж намі знікне — гэтага хочув не асобныя палітыкі, а народы нашых рэспублік. Неабходна ў цесным дзяржаўным аб'яднанні існуе і будзе існаваць... Інагда шляху няма. А калі ў некага ёсць сумненні — што ж, можам вывесці думку народа, у саюзе з кім бачыць ён сваю будучыню».

У сакавіку 1990 года прайшоў другі тур выбараў дэпутатаў у Вярхоўны Савет БССР. Сярод выбраных прадстаўнікоў у заканадаўчы орган тады яшчэ саюзнай рэспублікі былі і малады дырэктар саўгаса «Гарадзец» Шклоўскага раёна Аляксандр Лукашэнка. Гэта была добрая пляцоўка для старту палітычнай кар'еры, асабліва ў той час, калі адбываўся літаральна злом цэлых эпох.

А 29 сакавіка 1994 года «Звязда» на першай старонцы апублікавала інтэр'ю з Аляксандрам Лукашэнкам, прадстаўляючы яго як патэнцыйнага кандыдата ў прэзідэнты, хоць дата выбараў яшчэ не была абвешчана.

«Адзін высакапастаўлены чыноўнік ні мне так адкрыта і заявіў: сунешся ў нафту (у раследванне карупцыйнай схемы ў гэтай галіне... — «Зв.») — атрымаеш кулю ў лоб. Тым не менш, у хуткім часе людзям будзе сказана праўда. Вось толькі закончым праверку».

«Каму быць прэзідэнтам, вырашыць народ. Аднак я лічу, што першы прэзідэнт Беларусі, хто б ён ні быў, павінен павымятаць карумпаваных чыноўнікаў з вышэйшых органаў дзяржаўнай улады. Ім там не месца».

«Мае памочнікі сустракаліся з прадстаўнікамі камерцыйных структур і адназначна заявілі, што ў выпадку выбрана прэзідэнтам Лукашэнкам крашці тыя не будуць».

13 чэрвеня 1994 года ўжо ў статусе зарэгістраванага кандыдата ў прэзідэнты (выбары былі прызначаны на 23 чэрвеня) Аляксандр Лукашэнка ў нашай рэдакцыі праводзіў прамую тэлефонную лінію з чытачамі «Звязды».

«Калі ў мяне ва ўрадзе не будзе прстойных людзей, вы ж мяне павяжаце перастаеце...»

«Кандыдатам ад народа я сябе называю таму, што за мною не стаць ні адна палітычная партыя, я не ангажаваны ніякімі палітычнымі сіламі і дзяржаўнымі структурамі».

«Я лічу, што для прэзідэнта павінен быць роўныя ўсе рэлігійныя суполкі. Да шчыра веруючых людзей я стаўлюся станоўча, як і да рэлігіі наогул. Між іншым, я лічу, што сёння царква можа адыграць ролю кансалідуючага цэнтра».

«Цянь будучы рэгулявальца дзяржава. Цяперашня лібералізацыя мая каманда не прымае».

«Я лічу, што чалавек павінен размаўляць на той мове, на якой ён хоча».

Аляксандр Лукашэнка: У камісіі ёсць новыя факты

«Па многіх пытаннях я гатовы правесці рэфэрэндум. Напрыклад, наконт сімволікі. Але канчатковае рашэнне па гэтым пытанні будзе прымаць народ».

«Пра тымдэн пасля публікацыі адбыліся першы тур прэзідэнцкіх выбараў. На іх прыйшлі 5,78 мільёна выбарчыкаў, і больш за 45% працэнтаў з іх аддалі свой голас за народнага дэпутата Лукашэнка (усюго было шэсць кандыдатаў, наступны па колькасці галасоў набару крочу больш за 17 працэнтаў).

Пачалася новая яркая палітычная кар'ера і фактычна новая гісторыя Беларусі. Шлях, на якім пойдзем, быў ужо азначаны...

ДЗЯРЖАЎНЫ ІНТАРЭС

ЛЯСНЫ ЛЕТАПІС

Штогод новыя насаджэнні дрэў займаюць плошчу, большую за плошчу Мінска

Лясная гаспадарка ў нашай краіне — галіна рэальнага сектара эканомікі, якая дынамічна развіваецца і вырашае найважнейшыя задачы аховы, абароны лясоў, рацыянальнага выкарыстання рэсурсаў, забяспечвае эканамічную, аэкалагічную і вытворчую беспяку краіны.

ПА ГЕКТАРЫ НА ЧАЛАВЕКА

Намеснік начальніка ўпраўлення лясной гаспадаркі Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь Віктар ЗВЯРТОУСКІ расказаў, што на аднаго жыхара нашай краіны прыпадае гектар пакрытых лясам зямлі.

ЛІЧБАВЫЯ ТЭХНАЛОГІІ

СЭРВІС У ЭЛЕКТРОННЫМ ФАРМАЦЕ

Як адзначыла начальнік аддзела электроннай камерцыі Нацыянальнага цэнтра электронных паслуг (НЦЭП) Святлана КАРАНЕВІЧ, днямі завершана работа па праекце электроннай візы, з трэцяй дэкады сакавіка на гэтым партале стартуе новая электронная паслуга.

QR-код у мабільным дадатку «Е.Паслуга». З запускам паслугі чкавецца істотнае пашырэнне геаграфіі спажыўцоў Аднага партала электронных паслуг.

ПАСЛУГА ПАСЛЯ НЕКАЛЬКІХ КЛІКАЎ

Як расказаў дырэктар Нацыянальнага цэнтра электронных паслуг Раман ГРАДУСАЎ, на Аднаім партале электронных паслуг летась з'явілася больш за 150 новых сервісаў — гэта адміністрацыйныя працэдурны і электронныя паслугі.

Справа ў тым, што менавіта з 20 сакавіка ўступаюць у сілу змяненні ў візавыя правілы ў адпаведнасці з пастановай урада, у тым ліку ў частцы выданы ўязных электронных віз у нашу краіну ў электронным выглядзе.

Доступ спажыўцоў да паслугі выданы электронных віз ажыццяўляецца з дапамогай нястрогай аўтэнтыфікацыі (з выкарыстаннем лагіна і пароля або з выкарыстаннем знешніх сервісаў аўтэнтыфікацыі).

Для верыфікацыі электроннай візы неабходна адсканіраваць

тара, цэнтр пастаянна працуе над павелічэннем колькасці новых, цікавых, запатрабаваных паслуг у электронным выглядзе.

«Мы хочам, каб іх колькасць расла, каб любая жывецца або дзелавыя сітуацыя лёгка і зручна маглі быць вырашаны ў некалькі клікаў. Гэта можа быць атрыманне пропуску на права ўезд у парламентарную палату, выпіска кантрольнай маркі для дэзынфекцыі аўтамабіля або даведкі аб выплале падаходнага падатку з фізичных асоб. Усе гэтыя і многія іншыя сервісы ўжо рэалізаваны на адным партале электронных паслуг».

МЫ РАЗАМ — БЕЛАРУСЬ

РАЁН ВЯЛІКІХ МАГЧЫМАСЦЯЎ

Чым жыве сучасная Мастоўшчына?

Мастоўскі раён — месца з багатай гісторыяй і слаўнымі традыцыямі на захадзе Гродзенскай вобласці. Аснову мясцовай эканомікі складае сельская гаспадарка, а таксама перапрацоўка лясных прадукцый. Акрамя таго, тут знаходзіцца ААТ «Мастоўдраў» — адно з найбуйнейшых у Беларусі прадпрыемстваў, якое займаецца вытворчасцю мэблі і фанеры.

краіне ўнікальны падвесны мост праз раку Нёман (яго даўжыня — 193 метры), рэканструкцыя якая ўжо набліжаецца да фінішнай прамой. Дарэчы, раённыя вядомыя сваімі архітэктурнымі помнікамі і славетцамі. Тут можна знайсці мноства выдатных касцёлаў, царкваў, капліц, сядзіб і іншага. Але не толькі тыя багатыя Мастоўшчына. Больш падрабязна аб тым, чым сёння жыве слаўны раён, — чытайце ў новым выпуску «Мы разам — Беларусь».

Яшчэ больш цікавых навін па-беларуску — у нашым тэлеграм-канале @zviazdaby. Падпісвайцеся, чытайце, будзьце ў курсе!

СТАР. 4-10

Мы праца — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Мастоўскаму раёну 85 гадоў

ІМПУЛЬС ДЛЯ НОВАГА РАЗВІЦЦЯ

Як райцэнтр на Гродзеншчыне вызначае сваю адметнасць

Незабыўны след у Мастоўскай абласці фестываль «Дажынкі», які адбыўся ў лістападзе мінулага года. Стан горада быў высока ацэнены кіраўніком краіны. Можна сказаць, што гарадское аблічча значна змянілася. А сёлета тут зноў ёсць нагода для гонару. Звяршаецца рэканструкцыя ўнікальнага пешаходнага маста праз Нёман — самага доўгага ў Беларусі. Аб тым, якія набыты атрымаў горад летась і што яго чакае ў найбліжэйшы час — у інтэрв'ю са старшынёй Мастоўскага райвыканкама Андрэем САНЬКО.

— Андрэй Антонавіч, **выдавочча, што Мастоў аднавіліся. Гэтаму садзейнічала і правядзенне абласных «Дажынак» у лістападзе мінулага года. На што звярталася асноўная ўвага пры добраўпарадкаванні?**

— Вядома, звярталася ўвага на само месца правядзення «Дажынак». Поймаўся добраўпарадкаванню цэнтральнай вуліцы працяглаю амаль тры кіламетры. Адбылася рэканструкцыя мношчых сацыяльных аб'ектаў. Завяршылася будаўніцтва стадыёна, які вельмі запатрабаваны. Праведзена звыш дзясятка суботнік.

Пры добраўпарадкаванні таксама ўлічваліся пажаданні нашых жыхароў. Практычна ўсе звароты былі задаволены, хоць і патрабавалі значных фінансавых ўкладанняў. Многія жыхары самі падключыліся да навадзенага парадку на прадчымых тэрыторыях: — мылі дахі, фарбавалі агароджы. У работу былі ўключаны прадпрыемствы, сельскай Саветы. Было прыемна, калі Прэзідэнт падчас «Дажынак» адзначыў нас як прыклад якаснага добраўпарадкавання.

Сёлетні год працягвае кірунак добраўпарадкавання. Да гэтай тэмы таксама пільная ўвага. Як у вас планы сёлета?

— Мы не спыняемся, і пастаянна гэты працэс ідзе. Летась завяршылі рамонт

дзіцячага садка, пачалі класіфікацыю пешаходнага маста праз Нёман. Што датычыцца раёна, працягваецца работа з паступочнымі дамамі. Штосяць будзе выкуплена, пачынаюцца зноўцы, а зямля ўдзялена ў абырт. Будзем працягваць работу па пасады дрэў і дэкарватыўных кустоў, у горадзе пастаянна вядзецца распрацоўка ландшафтнай зоны.

— **У краіне важнае значэнне мае праграма «Адзіны раён — адзін праект». Мабільны, і ў вас ёсць такі праект?**

— Мы два гады там адзін такі праект рэалізавалі. Ён датычыцца швацкай вытворчасці. Створана 35 працоўных месцаў. Цяпер рэалізоўваецца праект па аднаўленні бетоннага вузла з выпуску бетона і бетонных вырабаў. Прадпрыемства базуюцца на пустых плошчах былой будаўнічай арганізацыі, якую інвеставалі ў абырт. І гэты праект запатрабавана, бо працягваецца будаўніцтва аб'ектаў рознага прызначэння, у тым ліку жылля. Напрыклад мінулага года мы рэалізавалі адзін праект па будаўніцтве 56-кватэрнага аздораўчага цэнтру на сям паверхаў. Вядзецца распрацоўка праекта па будаўніцтве трох сяміпаверхавых дамоў.

Указ аб дэкарватыўнасці гарадоў з насельніцтвам менш за 20 тысяч — гэта добры стымул для будаўніцтва.

У нас 600 чалавек маюць патрабу ў паляпшэнні жыллёвых умоў. Арэнднае жылле таксама мае попыт, таму для прадстаўнікоў праваахоўных ведамстваў, моладзых спецыялістаў кожны год вядзецца арандавыя кватэры.

— **Не могу не спытаць аб рэканструкцыі вашай слаўтасці — падвеснага маста. Работы ўжо, мабыць, на фінішнай прамой? Чым ён будзе адметны?**

— Мост наш сапраўды знакаміты — гэта самы доўгі пешаходны мост у Беларусі: даўжыня амаль 200 метраў. Рэканструкцыя пачалася летась мінулага года. Мост прышлося ўзводзіць практычна нанова. Для амацання экстрэму на сярэдзіне на працягу 10 метраў пешаходнага насціпы маюць шыльняты ўстаўкі.

Работы хутка завершацца, і мост урачыста будзе адкрыты. Плануецца вечарняя праграма з дэманстрацыяй падсветкі. Адрэцкія планам на 28 кватэраў. Менавіта ў гэты дзень больш чым п'яць год таму быў адкрыты мост, які злучыў дзве часткі горада.

— **Вы ведаеце, што Мастоўскі раён удзельнічае ў абласным конкурсе гарадзкіх ініцыятыў. Якія праекты ўдзельнічаюць у конкурсе? Ці ёсць новыя задумкі?**

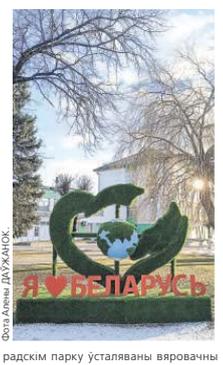
— Летась у нас рэалізаваны два праекты, якія ініцыяваны абласной асацыяцыяй мясцовых Саветаў дэпутатаў. Праекты «Масты Арна» — 1 і «Масты Арна» — 2. У рамках праектаў у гарадскім парку мы добраўпарадкавалі танцавальную пляцоўку для адпачынку, зроблена сцяна і навуры ў выглядзе тунэля на 16 месцаў. Для дзяцей у гарадскім парку усталяваны вярочныя гарады.

Цяпер зноў падатры тры заўкі. У іх ліку — добраўпарадкаванне пляжнай зоны, абыкоў прасіць нашы грамадзяне. Тут ужо на працягу шасці гадоў ладзіцца сарвак арт-пікнік «На хвалі Нёмана». Збіраецца шмат людзей, таму там трэба наводзіць парадка. Другая ініцыятыва — веларухавка, якая таксама запатрабавана. Ішч да 80-годдзя Першаму плануем зрабіць рамонт на адным са знакавых памятных месцаў раёна. Помнік устаноўлены ахвярам Вялікай Айчыннай вайны. Будзем аднаўляць агароджы, дарожку. Вядома, будучы вясцей і іншыя работы па добраўпарадкаванні горада і раёна. Складзена п'яная праграма, у якой задзейнічаны ўсе арганізацыі і ўстановы Мастоўскага раёна.

Юлія Перамоў будзем святава маштабна, ярка, бягучы год адметны нашым адным юбілеем — 85 гадоў Мастоўскаму раёну. У рамках раённага свята «Красы, Мастоўшчына» у другой палове сакавіка выкажам пачаў тэму менавіта ў Мастоў.

— **Ці магчыма з'явілася патраба ў мадэрнізацыі ўстаноў. І гэтак работа пачалася ў 2020 годзе. Праз два гады адкрыўся аздораўчы будынак. Аб тым, што тут месціцца менавіта кірніца, можна зразумець па тэматичным аркам мурале на фасадзе. Побач з будынкам створана арыгнальна фотазона «У мудрай саві». Нестандартнае і навіныя бібліятэкі: мабля, патайнае сцяжы, інтэр'ер. Значная доля сродкаў — бюджэтная.**

— Нам старэйшы вопыт сумеснай умовы. Вельмі ўнікальны дызайн паміжнікаў як дзіцячых, так і дарослага аздора. Астэлявалі калекцыю залы. Ёсць сваё фішка — выклімакет знакамітага падвеснага маста,

Фота Алены ДАЖЫНКА

радскім парку усталяваны вярочны гарады.

Цяпер зноў падатры тры заўкі. У іх ліку — добраўпарадкаванне пляжнай зоны, абыкоў прасіць нашы грамадзяне. Тут ужо на працягу шасці гадоў ладзіцца сарвак арт-пікнік «На хвалі Нёмана». Збіраецца шмат людзей, таму там трэба наводзіць парадка. Другая ініцыятыва — веларухавка, якая таксама запатрабавана. Ішч да 80-годдзя Першаму плануем зрабіць рамонт на адным са знакавых памятных месцаў раёна. Помнік устаноўлены ахвярам Вялікай Айчыннай вайны. Будзем аднаўляць агароджы, дарожку. Вядома, будучы вясцей і іншыя работы па добраўпарадкаванні горада і раёна. Складзена п'яная праграма, у якой задзейнічаны ўсе арганізацыі і ўстановы Мастоўскага раёна.

Юлія Перамоў будзем святава маштабна, ярка, бягучы год адметны нашым адным юбілеем — 85 гадоў Мастоўскаму раёну. У рамках раённага свята «Красы, Мастоўшчына» у другой палове сакавіка выкажам пачаў тэму менавіта ў Мастоў.

— **Найперш важна адзначыць сам будынак Мастоўскай бібліятэкі. Ён вельмі адметны і ўнікальны сабяраторніру тэму. Як расказаў дырэктар бібліятэкі Таццяна СТЫЛЬМАХ, гэта быў першы тыпавы будынак бібліятэкі ў Беларусі. І будаваўся ён 40 гадоў таму менавіта ў Мастоў.**

— Ці магчыма з'явілася патраба ў мадэрнізацыі ўстаноў. І гэтак работа пачалася ў 2020 годзе. Праз два гады адкрыўся аздораўчы будынак. Аб тым, што тут месціцца менавіта кірніца, можна зразумець па тэматичным аркам мурале на фасадзе. Побач з будынкам створана арыгнальна фотазона «У мудрай саві». Нестандартнае і навіныя бібліятэкі: мабля, патайнае сцяжы, інтэр'ер. Значная доля сродкаў — бюджэтная.

— Нам старэйшы вопыт сумеснай умовы. Вельмі ўнікальны дызайн паміжнікаў як дзіцячых, так і дарослага аздора. Астэлявалі калекцыю залы. Ёсць сваё фішка — выклімакет знакамітага падвеснага маста,

Танцавальная пляцоўка ў гарадскім парку.

ПОШУК ЗЕМЛЯКОЎ І ГІСТОРЫЯ ХРАМА

Як у Мастоўскай раённай бібліятэцы развіваюць інтэрэс да роднага краю

У выніку даследчай работы ў асобную электронную базу тут сабраваны грунтоўны матэрыял па тэме Вялікай Айчыннай вайны. На падставе даных былі знойдзены землі, якія раней лічыліся зніклымі без вестак.

У рамках краязнаўчай дзейнасці бібліятэкай таксама выдадзена кніга з цікавымі гістарычнымі звесткамі старажытнага мясцовага храма.

Найперш важна адзначыць сам будынак Мастоўскай бібліятэкі. Ён вельмі адметны і ўнікальны сабяраторніру тэму. Як расказаў дырэктар бібліятэкі Таццяна СТЫЛЬМАХ, гэта быў першы тыпавы будынак бібліятэкі ў Беларусі. І будаваўся ён 40 гадоў таму менавіта ў Мастоў.

— Нам старэйшы вопыт сумеснай умовы. Вельмі ўнікальны дызайн паміжнікаў як дзіцячых, так і дарослага аздора. Астэлявалі калекцыю залы. Ёсць сваё фішка — выклімакет знакамітага падвеснага маста,

Дырэктар бібліятэкі Таццяна СТЫЛЬМАХ каля кніжнай выставкі.

які зрабіла наша супрацоўніца. Мы ў сваёй рабоце часта выкарыстоўваем гэтую асаблівасць горада падчас мерапрыемстваў, — расказала Таццяна Іосіфюна.

Брандывым мерапрыемствам стаў бібліякаран пад назвай «Кнігі будуюць МАСТЫ», які праводзіць раз у два гады. У яго рамках адбываюцца сустрэчы з творчымі асобамі — мастакамі, паэтамі, пісьменнікамі, музыкантамі. Адрываюць тут і маладыя таленты. Пасля леташняга каравана мясцовага пачасна Таццяна Абухавіч узяла ўдзел у конкурсе вершаў, прысвечаных Году якасці, які праводзіў Саюз пісьменнікаў Беларусі. Яна перамагла ў адным з караванай пісьменнік Міхась Плязкоў расказаў аб ваеннай гісторыі сваёй сямі, якая ўваўшла ў адну з кніг вершаў «Дзеці вайны». Дарчы, такіх выданню ўжо каля 40. У бібліятэцы таксама вядзецца краязнаўчая работа па ваеннай тэматыцы.

— Мы даўно збіралі матэрыял на гэтую тэму і надаўна стварылі электронную базу «Далёкай мужнасці памяць». У ёй 12 раздзелаў. Гэта гісторыя, іспаведанні, аспяныя весткі, помнікі. Алічбаваны кнігі аб Мастоўскім раёне, артыкулы з газет аб ветэранах, спіс загінулых, справы КДБ, з якіх зняты грэф скарэцінасці.

Правялі даследчую работу па пошуку нашых землякоў і далі ім знайсці родных мастаўчак, якія лічыліся зніклымі без вестак. Па выніках работ мы занялі першае месца на абласным конкурсе інтэрнэт-рэсурсы, — паведаміла дырэктар.

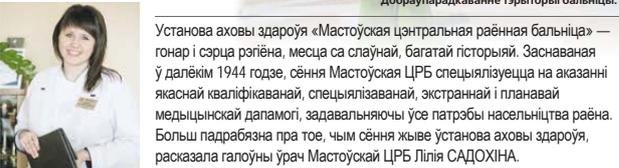
А вось вынікам краязнаўчага даследавання па Свята-Пакроўскай царкве XIX стагоддзя, што ў вёсцы Бельчыцы, стала п'янавартаснае выданне «Летапіс Свята-Пакроўскай царквы в. Бельчыцы Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці». Па словах супрацоўніцы, аб'ект 200 гадоў, ён унесены ў Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей, з'яўляецца помнікам архітэктуры, але інфармацыі аб ім было мала. Супрацоўнікі бібліятэкі ездзілі ў архівы, збіралі гісторыю храма. Былі знойдзены старыя дакументы, якія часціць, расшыфравалі. На праваславным конкурсе работа заняла першае месца ў намінацыі «Гісторыя роднага краю». А надаўна з дапамогай спонсара выдалі кнігу.

Бібліятэка — лаўрат Гродзенскага абласнога конкурсу «Бібліятэка года» дыпламант шэрагу фестываляў і конкурсаў Міністэрства культуры. А па выніках мінулага года заагчыцца Таццяна Стыльмах стала лаўратам прэстыжнага абласнога конкурсу імя Аляксандра Дубоў у намінацыі «Бібліятэкар года». Яна гідчы ўзнагароду заслугі ў асяго калекцыю і падставіць краязнаўчыя матэрыялы для новага раздзела бібліятэчнай справы.

Маргарыта УШКЕВІЧ. Фота Лізаветы ГОЛАД.

БЫВАЙЦЕ ЗДОРОВЫЯ! МЕДЫЦЫНА СА ЗНАКАМ ЯКАСЦІ

Мастоўская ЦРБ — з клопатам і любоўю да кожнага пацыента

Добраўпарадкаванне тэрыторыі балніцы.

Установа аховы здароўя «Мастоўская цэнтральная раённая балніца» — гонар і сэрца рэгіёна, месца са слаўнай, багатай гісторыяй. Заснаваная ў далёкім 1944 годзе, сёння Мастоўская ЦРБ спецыялізуецца на аказанні якаснай кваліфікаванай, спецыялізаванай, экстраннай і планаванай медыцынскай дапамогі, задавальняючы ўсе патрэбы насельніцтва раёна. Больш падрабязна пра тое, чым сёння жыць установа аховы здароўя, расказала галоўны ўрач Мастоўскай ЦРБ Лілія САДОХІНА.

«Сёння Мастоўская цэнтральная раённая балніца з'яўляецца шматпрофільнай медыцынскай установай, якая аказвае паслугі дарослым і дзецям — паведаміла Лілія Садыхіна. — Па стане на 1 студзеня 2025 года істат установа аховы здароўя Мастоўскага раёна прадставіла наступным чынам: цэнтральная раённая балніца на 161 ложка, паліклініка на 275 наведванняў у змену з жаночай кансультацыяй, педэватрычным аддзелам, педэватрычным і дэтармідным аддзелам, а таксама аддзелам хірургічнай медыцынскай дапамогі, Курьлявіцкай участковай балніцай на 25 ложкаў і Дубенскай участковай балніцай на 20 ложкаў з амбулаторнымі ўрачамі агульнай практыкі, і Фельчарска-акушэрскімі пунктамі, мабільнай ФАПам.

У канцы мінулага года Мастоўская ЦРБ значна пераўтварылася. 18 снежня адбылося ўрачыстае адкрыццё пасля завяршэння рэканструкцыі абыноўлена будынка раённай балніцы. Сродкі на мадэрнізацыю ўстаноў аховы здароўя выдзелены з абласнога бюджэту, на ўважэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы — з раённага. «Дзякуючы гэтаму корпусу балніцы ўцверлілі, абнавілі фасад, адрамантавалі будынік харчова-кашчы і скарвіна для агароднін, добраўпарадкавалі тэрыторыю, устанавілі сучасную агародку. У ходзе мадэрнізацыі таксама правялі работы па рамонт

ГРАНІ КУЛЬТУРНАГА КОДА

У Мастоўскім раёне расце захваленне мастацтвам і рамяством

У горадзе сапраўднай творчай Мекай стаў раённы Цэнтр культуры. Тут працуюць аматарыя аб'яднанні, удзельнікі якіх займаюцца разнастайнай дэкарватыўна-прыкладнай дзейнасцю. Шырокая папулярнасцю карыстаецца дзіцячая школа мастацтваў, дзе займаецца амаль паўтысячы навучанцаў. Культурная ўстанова дапамагае кожнаму не толькі развіць творчыя здольнасці, але і найпершы адрэцкі іх.

Майстар на вышываць Ірына ФЕДЗЮК са сваімі вучніцамі. Настаўнік на класе фартэпіяна Міраслава БЯСПАЛАВА займаецца на раўні з вучанцамі. Дырэктар Анастасія КУГІЯЧ. Майстар па спіральным траваплетэнні Вольга ВАЙТОВІЧ дэманструе свой выбар.

«МАЙСТРЫ-ЧАРАЎНІК» Менавіта так называецца аматарскае аб'яднанне, дзе займаюцца спіральным плетэннем з травы. Гэта самы характэрны для раёна від прыкладнога мастацтва. Заняткі вядоўць майстар па траваплетэнні Вольга Вайтовіч.

Яна расказала, што гэта старажытнае Беларускае рамяство. Раней такімі вырабамі шырока карысталіся ў сямейных побыце. Сёння прадметы носяць прыкладны і дэкарватыўны характар. Пляценне вельмі прыгожае, вырабы акалігнасны. Траву Вольга збірае сама; цярп, рагоз і іншыя. Кажы, што сумшчэ ўчарныя месцы, каб трава захавала колер. Апрацоўваюць нічым не трэба. Найбольш цвёрдыя дэталі, напрыклад, дно вярчальна, робіцца з лавоўй стужкі. Карыстаюцца лопатамі кашыцкі, падасы, сумачкі, луперцы.

Заагчыцца адзін традыцыйнага мастацтва і рамястваў Алена Садаўнічэна вядоўць па экспазіцыі, дзе прадставлены работы мастоўскіх аматараў творчасці. Адным з папулярных кірункаў стала дэкарватыўнае мыварэньне. Ім займаюцца Галіна Дзегэрэчана, Марыя Свістунюч, Святлана Балаева. Іх вырабы — сапраўдныя творы мастацтва, да таго ж амаль практычнае значэнне. Алена Аляхновіч афармляе карціны з пазлаў, таксама займаецца і траваплетэннем. Таксама Чароўк захаваліся алмазныя вышывы. Наталія Піхуркіна стварае прадметы з зліпчастай смалы: мыльніцы, вазачкі, падстакі для тэлефона,

тут займаецца амаль 450 чалавек, з іх каля 100 — з аграгарадкаў. Профілі самія розныя — і мыварэньне, і удзельнічаючы ў выстаўках, гарадскіх святах. Вольчы прадукцыя ручной работы і навадзельніку. Карыстаюцца лопатам плетэння і ткачыя вырабы, кераміка, драўляныя цацкі, вырабы з саломкі.

АД ТВОРЧАСЦІ ДА ПРАФЕСІІ Для многіх школьнікаў важнай прыкладу для выбару прафесіі стала дзіцячая школа мастацтваў, што месціцца ў Цэнтры культуры. Па словах дырэктара аддзельнай установы Алены Масквер, у

у тэму Заагчыцца сектара культуры Мастоўскага райвыканкама Анастасія ПАЛУЧЫЧК:

— Цэнтр культуры можна назваць адным з самых запатрабаваных сацыяльных аб'ектаў горада і раёна. Тут ідзе вельмі бурлівае жыццё. Уважэнне падтрымліваюць імкненне дзяцей і дарослых да творчасці. Так, у Цэнтры культуры ў рамках абласной інспэраграммы прайшла рэканструкцыя, праведзена цэпавая мадэрнізацыя, капітальна адрамантаваны дах, нафарбаваны фасад. За кошт раённага бюджэту зроблена ўсё ўнутранае навінае. Аднавіліся фэд, глядзельная і танцавальная залы, сідна. Устаноўлены святлодзідныя экраны, дзве кулісы, новае святавое і кукавое абсталяванне, у тым ліку для работ у выязных пляцоўках. Зстатычны выгляд набыла тэрыторыя вакол Цэнтры культуры.

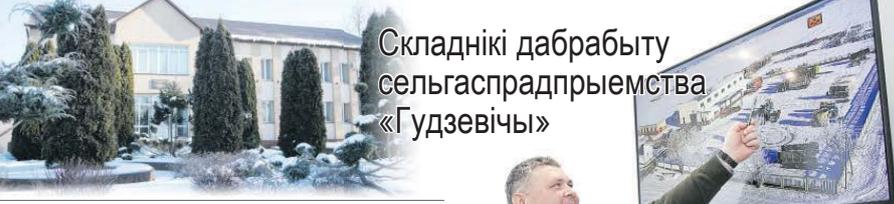
— Нам старэйшы вопыт сумеснай умовы. Вельмі ўнікальны дызайн паміжнікаў як дзіцячых, так і дарослага аздора. Астэлявалі калекцыю залы. Ёсць сваё фішка — выклімакет знакамітага падвеснага маста,

з гэтай мэтай у Цэнтры культуры год таму адкрыты турыстычна-інфармацыйны цэнтр. Тут можна атрымаць даведкі аб усіх слаўтасцях раёна, адрасы аграздораў, музеяў, замовіць паслугі экскурсаводаў для суправажэння па турыстычным маршруце. Як расказала дырэктар цэнтру Вольга Хальцова, ключавы аб'ект — пешы мост праз Нёман. Менавіта адтуль турысты пачынаюць сваю і рэзонанс бакі. Многія цікавіцца этнаграфічным музеем у аграгарадку Гулявечыне, дзе надаўна пачалі праводзіць тэкстыльныя фестывалі. Апошнім часам сталі папулярнымі сплавы на байдарках па Нёмане, а таксама веларухавыя па Ліпінскай пущыцы. Летась у аб'ектах аграздораў і гасцінцы раёна пачыналася да б'сяч турыстаў. Найбольш іх вабіць малаўнічкая прырода. Таксама расце цікавасць да культурных помнікаў архітэктуры, якіх у раёне каля дзясятка.

Маргарыта УШКЕВІЧ. Фота Лізаветы ГОЛАД.

ЯКАСЦЬ – КЛОПАТ НАДЗЁННЫ

Складнікі дабрабыту сельгаспрадпрыемства «Гудзевічы»

У гаспадарцы робяць ставку на канкурэнтную прадукцыю. А гэта значыць, імкуньця павышаць яе якасць. І вынікі відочныя. Закрытае акцыянернае таварыства «Гудзевічы» — лідар раёна па вытворчасці малака сортам «экстра». Летась гэты паказчык дасягнуў 96%. А на двух комплексных уволе ўсё малако толькі самага высокага класа якасці. Да якіх новых рубяжкоў імкнецца гаспадарка ў цяггодку якасці? Аб гэтым — у інтэрв'ю з дырэктарам ЗАТ «Гудзевічы» Паўлам СТАНЕЎСКИМ.

Дырэктар Паўла СТАНЕЎСКИ расказае пра контроль відназірання за аб'ектам.

— Паўла Іосіфавіч, якія галоўныя здыбткі мінулага года вы хацелі б найперш адзначыць?

— Год быў складаны, але разам з тым спрыяльны. Наша гаспадарка па надобку малака дасягнула 9 тысяч кілаграмаў на карову. А комплекс «Малочны двор» наогул перасягнуў 10-тысячную мяжу. Другі комплекс «Поплава» даў летась больш як 8,3 тысячы кг малака на карову. Па надобку малака мы першы ў раёне, 96% за мінулы год здадзена сортам «экстра». У раслінаводстве былі другімі па валавым зборы і ўраджайнасці, якая склапа 70 цэнтнераў за гектара.

— Вашы паказчыкі з года ў год толькі растуць. За кошт чаго ўдзяцца захаваць такі тэмп работ? Утрымаць пазіцыі таксама не вельмі проста.

— Самы галоўны прынцып — дакладна выконваць тэхналагічныя працэсы. Гэта датычыцца ўсіх падраздзяленняў і рубяжкоў у якасці жывёлагадоўлі, так і раслінаводства. Варта звяртаць увагу на аднаўленне тэхнічнага парку і наогул усіх асноўных фондаў. Відзем рэканструкцыю будынкаў. Напрыклад, летась мы здалі новае памяшканне для ўтрымання жывёлы на МТК «Поплава», таму і растуць надой і прыбыткі. Прыбытак дае магчымасць зноў пуськаць заробленныя сродкі ў абарот.

— Што дапамагае іці ў наву з часам? На што звяртаеце увагу ў сучасных рэаліях?

— Думаю, што сучасныя падыходы вызначаны кіраўніком нашай дзяржавы. Гэта і развіццё малочнай галіны, і якасцёвае ўтрыманне жывёлы, і зніжэнне сабекошту прадукцыі. Часам заданы ставіцца кіраўніком дзяржавы падчас наведвання канкрэтных аб'ектаў. Усё гэта прымаецца да ведама. Таксама мы карыстаемся вопытам самых прагрэсіўных гаспадарак, навуковымі распрацоўкамі. Нашы спецыялісты ўдзельнічаюць у семінарах, вучоць, каб быць у курсе новых тэндэнцый.

— Ад сельскай гаспадаркі пастаянна патрабуецца высокая аддача. Якія створаны ўмовы, каб гэта сфера развілася?

— Умовы створаны. Хачу сказаць, што сельскай гаспадарцы аказваецца значная падтрымка з боку дзяржавы. Гэта датычыцца цэнавага фактара, закупкі сыравіны, авансавання, льготных крэдытаў. Даюцца пазыкі падчас палых работ. Калі патрэбны сродкі, дзяржава падстаўляе плячо. Напрыклад, Узказ № 146 аб закупцы тэхнікі. Наша беларуская тэхніка набываецца пад працэнтнага ліготны крэ-

дыт на сем гадоў. Гэта даволі істотная падтрымка. Такім чынам кожны год купляем зернеуборачныя камбайны і не адчуваем фінансаванага напружання, бо разлік адбываецца наступнаю, а тэхніка ўжо працуе на прыбытак.

— Бізнес часта ідзе на рызыку, а ў сельскай гаспадарцы наколькі апраўданы такія падыходы? Ці можа гаспадарка самастойна прыняць такое рашэнне?

— Лічу, што так і ёсць. Напрыклад, эксперыменты раслінаводства. Спрабуем вырошчыць культуры, якія, на наш погляд, могуць быць эфектыўнымі. Так, зараз вырошцілі заняцка

белым лубінам. Яго можна ўводзіць у расейні і замяніць прывязаны блок. Гэта таксама свайго роду рызыка, бо будзем сець упярэнь. Але на такі крок ідзем, каб убачыць вынік. Пачнём з 20 гектараў. Калі прайдзе ўдала, будзем пашыраць плошчы, калі не апраўдасе сабе — адмовімся. Такі ж падыход і ў жывёлагадоўлі. Асвойваем новыя тэхналогіі, новы від кармлення.

У гэтым кірунку пачалі вырошчванне гароку для жывёлагадоўлі. У нас даволі вялікія малочны статак, займаем і сенаводстве. Таму і расходи вялікія: на год патрабуецца 14 тысяч тон зерня.

НА ЛІНЕЙЦЫ ГАТОВНАСЦІ

На механічных двары відцую апошнія прыгатаванні да вяснянай пясуюнай кампаніі. У майстры працуе 25 чалавек, хутка большасць із в іх выйдзе ў поле. Па словах **механіка Максіма ШЫШКО**, асноўная нагрузка — на энэрганацяную тэхніку. Работы на зямлі паліва: цяпер, напрыклад, уворванне, затым культывацця, пясуюна, уборка, нарыхтоўка кармоў. Адзін з самых адказных перыядаў, відэма, — жыво.

Калі дудць палівавыя работы — і пясуюна, і ўборка — такі рух! Кожны стараецца зрабіць больш, каб мець дадатковыя бонусы. — тлумачыць механік. — Мы тым такое сапраўдзіна і для гаспадаркі выгаднае, бо такіх усё хутчэй робіцца, тэмпы растуць.

Аб тым, што такое тэмпы работ, добра ведае **механізатар Аляксандр ТРУХАНОЎСКИ**. Сялетні сезон для яго ўжо 34-ы. Яго, як вопытнага механізатара, накіравалі на адзін з важных участкаў — нарыхтоўку кармоў. Колькі памятае, пастаянна займае прыязвыя месцы па выніках уборачнай кампаніі. Неаднаразова быў прэміраваны на «Дажыніках», у тым ліку рэспубліканскі. Але таксама ўрачыста ўзнагароджаны медалём «За працоўныя заслугі». «Хутка выйдзем у поле, ва ўсё жаданне прайсці пясуюную арганізавана і без істотных перапыткаў. Спадзяюся, што так і будзе», — выказаў упэўненасць работнік гаспадаркі.

Сялета праца відцую на 6 тысячч гектарах пашні. Амаль палову займаюць збожжавыя культуры. Калі 60% прадукцыі раслінаводства ідзе на патрэбы жывёлагадоўлі.

Электрагатазаваршчык Ігар ШАЙНОГА рамонтнае кола.

Трактарысты-машыністы Аляксандр ТРУХАНОЎСКИ і Аляксандр РАДЗІНІКІ разам з механікам Максімам ШЫШКО.

СПЛАЎ АГУЛЬНАГА І АСАБІСТАГА

Менавіта так можна акрэсліць лёс чалавечка свінакомплексу Станіслава РЫЖЭЎСКАГА

Начальнік свінакомплексу Станіслаў РЫЖЭЎСКИ і інжынер па ахове працы Кацярына БАСІНСКАЯ ўспамінаюць гісторыю гаспадаркі.

Маладым спецыялістам прыйшоў на працу чарвэ стогоддзя таму. Пачынаў з заатэчнай-селекцыянера, прайшоў некалькі пасадаў, быў намеснікам начальніка комплексу, а потым і сам яго ўзначаліў.

— Мой бацька працаваў у калгасе, ён родам з суседняга вёскі. Тады многа моладзі шло працаваць у сельскую гаспадарку, заставаліся ў родных мясцінах, воль і я пасля арміі таксама вырашыў пайсці ў гэту сферу, — расказвае Станіслаў Рыжэўскі.

Станіслаў Янавіч гартае альбом, дзе сабраны летані гаспадаркі. Успамінае, якім быў калгас напрыканцы 1990-х гадоў. Узначальваў яго тады Мікалай Сіпяганавіч Пронька. Яго, дарэчы, памятаюць як вельмі вопытнага кіраўніка, добрага арганізатара. Захавалася і фота ўвода ў строй новага будынка свінакомплексу. Гэта адбылося яшчэ ў 80-х гадах. Пазней, ужо на вачч спецыяліста, праходзіла рэарганізацыя гаспадаркі шляхам аб'яднання трох сельгаспрадпрыемстваў. Такім чынам, значна выраслі вытворчыя плошчы, адбываецца і аб'ёмны прадукцыі. Калі ў 1983 годзе было прададзена 909 тон свінніны, сёння вытворчасць складае больш як 3 тысячы тон. Усе магутнасці комплексу поўнацю здавыячаны.

— Комплекс амаль 40 гадоў, не так даўно праведзена рэканструкцыя. Замянілі дах, вокны, уціплілі памяшканні, забета-навалі пад'езды. Многае змянілася ў плане

быту для работнікаў. Адрамантаваны зоны для пераапрачвання і спецыяльныя лаякі для прыёму ежы. Арганізаваны прывоз гарачага харчавання, — расказваў Станіслаў Рыжэўскі.

Ён таксама звярнуў увагу на тое, што комплекс знаходзіцца пад асаблівым кантролем з-за пагарзы афрыканскай чумы свінней. Роботнікі, якія прыйшлі на працу, застаюцца на месцы да канца змены. Замест падсобнай гаспадаркі відцую камплексацыя — гэта 120 кг мяса ў год і 10 кг мяса ў месяц бясплатна. Тады расклад задавальняе тых, хто працуе на комплексе. Дарэчы, некаторыя прыйшлі сюды з пачатку яго дзейнасці. І хоць ад ручной працы нельга адвядзіцца, многае за гэты час змянілася ў тэхналагічным плане.

— Змяніўся тып кармлення, — зазначыў Станіслаў Янавіч. — Устаноўлены кармавыя аўтаматы, праз кожныя дзве гадзіны ўключаецца канвейер і корм насыпаецца. Цяпер у нас больш як 15 тысяч гадоў, таму такія зрукі вельмі істотныя для прыявага.

Па словах суразмоўніка, у сельскай гаспадарцы робіцца многае для таго, каб рурных працэсаў было яма менш. Звяртаецца увага на бытавыя ўмовы. Сам спецыяліст у свай час атрымаў сідзібу ад гаспадаркі, вельмі магчыма ёсць прыватываваць. І аб тым, што звязваў свой лёс з родным сельгаспрадпрыемствам, ніколі не шкадаваў.

МТК «Поплава».

сёлета будзем здаваць дом на чатыры кватэры, бо людзі ў асноўны патэнцыял. Найдзіна на працу да нас прывезла сям'яў з суседняга раёна. Старымся таксама, каб у людзей былі выхадныя.

— Пачалася цяггодка якасці. Як гаспадарка будзе адвядваць гэтым кірунку? У чым ён працягваецца?

— Гэта для нас актуальна. Напрыклад, мець малако вышэйшага сорту ці «экстра». Чым лепшая якасць, тым больш выгадная цена. Да таго ж якасць прадукту — таксама імідж гаспадаркі. Бо наша малако класа «экстра» ідзе для вытворчасці дыячыных сумесей, а там патрэбны вельмі якасны прадукты. Таму трэба гэту марку трымаць. Ёсць рэцэпты ў тым, каб здаваць мяса першай катэгорыі альбо бо чацвёртай.

— Як сцвярдзіць агульную задачу вытворцаў сыравіны і перапрацоўшчыкаў. Так, летась ААТ «Беларусь», куды мы адзям малако, дапамог з набывццём лабараторнага абсталявання для вызначэння якасці малака. Закуплены прыбор коштам 11 тысяч рублёў. Мы на месцы адсочваем усё паказчыкі, каб яны адпавядалі стандартам.

Гаспадыня комплексу ў першую чаргу дманструе новае памяшканне, якое летась уведзена ў эксплуатацыю. Будынак разлічаны на 300 гадоў высокапрадукцыйнага малочнага статак, надой якога складаецца 45 кілаграмаў за суткі на карову.

— Комплекс быў перагаржаны, важна было не знізіць, а нашошваць паказчыкі. Таму ў мінулым годзе запущаны ішчэ адзін блок, з камфортнымі ўмовамі ўтрымання. Тут сфарміраваны групы па надойх. Ёсць рэкардсменкі, ад якіх атрымліваем 60–70 кілаграмаў малака за суткі, — каментуе старыніна галіны загадчыца МТК.

Усе рагулі маюць ідэнтыфікацыйныя нумары, якія занесены ў агульную базу Беларусі. Фермы працуюць з чыправанымі жывёлама па камп'ютарнай праграме відэамага бранды. Сняжана ўспамінае, што раней было нямаля

Загадчыца МТК «Поплава» Сняжана ТАТАРЫН.

ЧАМУ ФЕРМА — АБ'ЕКТ СТРАТЭГІЧНЫ

У задуццях МТК «Поплава» Сняжана ТАТАРЫН адказ адзначаюць, бо менавіта малако — самы рэнтабельны прадукт усёй вытворчасці ў гаспадарцы. Таму і клопат аб дойнаым статаку асаблівы.

Гэта дазваляе спецыяльнаму вёсці контроль за штодзённым надоем, сартаваць іх па групам. Кожная група мае свой раёнак. Згодна з праграмай, арганізавана індывідуальнае кармленне. Усе параметры строга выконваюцца. За станам работ камп'ютарнай сістэмы пастаянна сачыць спецыяліст. Самая няяўная непаладка адрэзу выпраўляецца, — зазначае Сняжана.

Прафесія ператэрма машынагата дае ня раўнамерна застасца жаночай, хоць яна даволі складаная. Магчыма, таму што патрабуе пастаяннага ільнясці, догляду, высокай адказнасці. Між тым, зорыкам тут магі і 6 мужчыны ганарыцца. Па словах суразмоўніцы, даркі атрымліваюць 4,5–4,8 тысячч рублёў «на руку». У асноўным працуюць жанчыны з доволі працяглым стажама работы.

Старшыня Мастоўскага раёнага камітэта прафсаюза работнікаў АПК Віктар МЯТЛОК і старшыня пераасонай прафсаюзнай арганізацыі ЗАТ «Гудзевічы» Людміла КАЦЬКОВА абмяркуююць актуальныя пытанні.

І ПРАЦА, І АДПАЧЫНАК

Як расказаў старшыня Мастоўскага раёнага прафсаюзнай арганізацыі работнікаў АПК Віктар МЯТЛОК, у асноўным перыяд прафсаюзнай арганізацыі імкуньця аздаваць людзей. Добры прыклад у гэтым падае ЗАТ «Гудзевічы». Аднолю толькі з пачатку года ў профільны санаторый накіравана шэсць чалавек. Аздаравленне поўнацю за кошт гаспадаркі.

У раёне карыстаюцца попытам аздаравленныя туры выхаднага дня. Гаспадаркі відцяляюць транспарт і прапальваюць работнікам паездку ў прафсаюзна санаторый у Гродне.

Прадчыца Наталія ПЯЦЭВІЧ і Таццяна МАЛІНЮКСКАЯ абслугоўваюць пакупнікоў у фірмовай краме гаспадаркі.

Заўсёды шырока праходзіць акцыя «Наш жывёлавод». Напрыклад, у ЗАТ «Гудзевічы» 11 студзеня адбылося ўшанаваанне 80 жывёлагадоўцаў. У дзень сталых людзей гаспадаркі робіць шэсць сашыльных пакеці з наборам прадуктаў для работнікаў у кожнай гаспадарцы ёсць свае бонусы.

З боку раёнага камітэта прафсаюза таксама аказваецца дапамога на аздаравленне ў памеры 250 рублёў. Ёсць магчымасць аказваць і матэрыяльную дапамогу.

Кожная гаспадарка стараецца развіваць спартыўную базу. Напрыклад, летась каманда ЗАТ «Гудзевічы» няла першае месца на раённым турсытычным злёце, а шматлікая сям'я работніка гаспадаркі прыняла ўдзел у фінале рэспубліканскага конкурсу «Уладар сіла».

Узнагароды прадпрыемства. Маргарыта УШКЕВІЧ, Алена ДАЎЖАНОК. Фота Лізаветы ГОЛАД.

Намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце Наталля БАГДАНЕЦ расказвае пра найлепшых супрацоўнікаў гаспадаркі.

Трактарысты-машыністы Максім БАГДАНЕЦ і Станіслаў ГРЭДКА рыхтуюцца да выканання вятровых задач.

ТЭХНАЛОГІІ ПЛЮС АДКАЗНАСЦЬ

Што дазваляе ААТ «Чарлëна» працаваць з прыбыткам

Сельгаспрадпрыемства — адно з самых вяснікі і найбольш трывалых у Мастоўскім раёне. Тут ганарца сваімі дасягненнямі і лідарскімі пазіцыямі. У гаспадарцы лічаць, што поспех у многім залежыць ад вопытнага кіраўніка Віктара КУЛІСЕВІЧА, які ўзначаліў ААТ «Чарлëна» чатыры гады таму. За гэты час многае зроблена. Віктар Станіслававіч расказаў аб найбольш важных дасягненнях мінулага года.

Такі арт-аб'ект пасля «Дажынкаў» з'явіўся каля адміністрацыйнага корпусу.

Менавіта так характарызе стан тэхнічнага парку гаспадаркі **галоўны аграном Іван ШАКРОТА**. На гэтай адказнай пасадзе ён працуе ўжо дзесяць гадоў, але кожны новы сезон сустракае з пэўным хваляваннем. Яно і зразумела. Пасяўная кампанія — гэты злог будучага ўраджаю, а значыць, і дабрабыту гаспадаркі.

Вось чаму значную частку свайго працоўнага дня галоўны аграном праводзіць на механічным двары, наглядае за падрыхтовай тэхнікі. Каб тэмпы работ былі высокімі, варта ўлічваць кожную дробязь.

— У першую чаргу важна, каб была якасная падрыхтаваная глебапрацоўная тэхніка, затым машыны для ўнясення мі-

неральных угнаенняў, бо менавіта з гэтых работ пачынаецца пасяўная кампанія. Цяпер выдзецца падкорка шматгадовых траў, азійскіх культур. Узначаліць іх вегетацыя, і трэба пачынаць работы. Затым пачынаецца падрыхтоўка глебы да пасяўняй работ. Які правіла, масавы выхад у поле пачынаецца ў другой палове сакавіка, — уводзіць у курс справы галоўны спецыяліст.

У гаспадарцы аддаецца перавага азійскім культурам, якія больш ураджайныя, чым яравыя. Часам розніца дасягае да 30 %, таму і плошчы пад азійскія збожжавыя павялічылі. А вось як высталі пасевы селяўняй зімой? Бо назіраліся рэзкія перапады тэм-

ператур, ад мяккага надвор'я да моцных маразоў.

— У кожнай культуры ёсць свая мякка выносілавіца, якая дазваляе вытрымаць такія перапады тэмператур, свайго роду ген выносілавіца. У жудкіх часе паніжэння вегетацыя, і будзе відзець усю карціну. Пакуль гаварыць аб нейкіх стратах нематчыма, — паведаміў галоўны аграном.

Работы на мехдвары ідуць зладжана. Каманда, па словах Івана ШАКРОТЫ, сабраана, людзі гатовыя да пасяўняй кампаніі. Вясновая пара доўгая. Тут і падрыхтоўка глебы пад сібуку кукурузы, буркоку, а там і першы ўрош кармавых культур на падыходзе. Таму важна, каб тэхнічны парк быў заўсёды ў поўнай гатоўнасці.

ДА ВЕСНАВЫХ РАБОТ ГАТОВЫ

Галоўны аграном Іван ШАКРОТА.

Як паведаміў дырэктар адкрытага акцыянернага таварыства, гаспадарка справаляе з п'ясам. За мінулы год вытворчасць валавой прадукцыі скла-

Дырэктар Віктар КУЛІСЕВІЧ.

акрылі на 43,5 мільёна рублёў, гэта 105,8 % да ўзроўню 2023 года. Удалося сабраць звыш 20 тысяч тон збожжавых і зернебабовых культур пры ўраджайнасці 65,2 цэнтнера з гектара. Атрыманыя рэкордны ўраджай рапсу — больш за чатыры тысячы тон, што на 900 тон больш, чым годам раней.

З п'ясам справаляе гаспадарка ў нарыхтоўцы кармоў — траў, сена, сенажу і сіласу.

У раслінаводстве атрымана 14,5 мільёна рублёў вырчкі, прыбытак склаў звыш мільёна рублёў пры рэнтабельнасці рэалізаванай прадукцыі 8,7 %. Сярод збожжавых культур найбольш выгаднай застаецца пшаніца, у зорвенне рэнтабельнасці ўжор складала 20 %. Таксама ў гэтым шэрагу можна назваць і рапс.

Прыбытак ад продажу дадзенай культуры склаў 715 тысяч рублёў.

Віктар Кулісевіч адначасна асноўныя здабыткі ў галіне жывёлагадоўлі. З п'ясам выйшлі на вытворчасць малака, вал якога склаў амаль 16 тысяч тон. План выкананы на 101,2 %. Па гаспадарцы

атрымана 7769 кілаграмаў на карову, што на 566 кг больш за папярэдні перыяд. Рэкардсменам па дынаміцы можа называць МТК «Глядавічы», дзе надой склаў 8335 кг з п'ясам у 1728 кілаграмаў. Трэба адзначыць, што менавіта малака дае асноўны прыбытак на працягу года, а яго рэнтабельнасць складае 41,8 %. Ад рэалізаванай малака атрымана каля 18 мільёнаў рублёў, прыбытак склаў 4,7 мільёна рублёў. Сялета п'яніцэцыя палепшыць сітуацыю з якасцю малака і атрымае не менш чым 80 % сярэня экстарта.

Што датычыцца агульнага стану эканамікі гаспадаркі за мінулы год, то вырчка склаў больш за 39 мільёнаў рублёў, прыбытак 3,6 мільёнаў рублёў. Эканамічны рост дазваляе павялічыць і заробную плату. За мінулы год яе памер склаў 2340 рублёў, тэмпы росту ў параўнанні з 2023 годам — 120 %.

Штогод выдзецца адраўненне асноўных фондаў. Так, летас інвестыцы ў асноўны капітал склаў больш чым пяць мільёнаў рублёў. Набыты тры трактары, зернеуборачны камбайн, сельскагаспадарчыя аграграты, аўтамабілі. На будучыя работы выдаткавана больш за 200 тысяч рублёў.

Шэраг некалькі гадоў таму тры сярэднедавы надой склаў 6,5 тысячы кілаграмаў малака на карову, летас гэты паказчык у межах 7770 кілаграмаў, што на п'яноні больш за п'яць разоў. Увогуле, дасягнуць можна і большага, лічаць у гаспадарцы.

Гэтым садзеінічае і кадравы складкі. Цяпер жывёлагадоўча гаіна папоўніла ўкамілектавана кадрамі. Асабліва ўвага ўдзяляецца ўзнаўленню стапка, што таксама садзеінічае павелічэнню надойў. Выкарстоўваецца як беларускі генетычны фонд, так і замежны, што дазваляе павялічыць патэнцыял малачонага стапка.

Аддаецца значная ўвага ўтрыманню жывёлы. Летас на адным з комплексах устаноўлена сістэма клімат-кантролю, селята гэты рабця працягваецца. Вентыляцыя і спецыяльныя арашэнне неабходны ў летні перыяд, калі стаць гараче надвор'я і надой пачынае падаць. Найбольш пакутуюць высокадаўчыя каровы, надой якіх дасягае 40 кг малака за суткі. Таксама зроблі спецыяльную умовую падоўгу, каб жывёлам было больш камфортна хадзіць. Паставілі электраўхалкі.

— Кожны год мы складаем бізнес-план, на якім выдзецца рабця. Згодна з ім, селята плануем дасягнуць па гаспадарцы надой ў 8 тысяч кілаграмаў на карову. Прыабудненне на сярэднясугуднай вазе ў гаспадаркі самае высокае ў раёне і складае 880 грамаў, — паведаміў Андрэй Лішкевіч.

ІНФАРМАЦЫЙНЫЯ ТЭХНАЛОГІІ Ў ДАПАМОГУ

Каб атрымаць вылікае малака, трэба скарыстацца тымі дасягненнямі, якія прапануюць сучасная навука і тэхніка. Менавіта так разважае і **намеснік дырэктара па жывёлагадоўлі Андрэй ЛІШКЕВІЧ**. На яго думку, увага да развіцця жывёлагадоўлі на сучасным этапе не толькі апраўдана, але і мае стратэгічны кірунак, бо малака, як відова, — адзін з самых рэнтабельных відаў жывёлагадоўчай вытворчасці. Значыць, у пэўнай ступені забяспеченае эканаміку не толькі асобнага сельгаспрадпрыемства, але і ўсёй дзяржавы. Таму невядакова з боку кіраўніцтва краіны аддаецца асабліва ўвага будаўніцтву і мадэрнізацыі малачонага комплексу.

У гэтым сэнсе ААТ «Чарлëна» таксама ідзе ў нагу з часам. Тут выдзецца мадэрнізацыя жывёлагадоўчых комплексаў, уацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы, ажыццяўляюцца інвацыійныя праекты для паліпашэння стапка. У дадзеным выпадку гаворка ідзе аб камп'ютарных праграмах па ўзнаўленні стапка, кармленні. Нядаўно ў гаспадарцы закулена праграма, якая кантралюе загрузку і раздучку кармоў, складае рацыён кармлення.

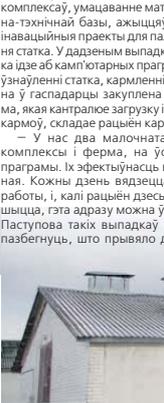
— У нас два малачонатварныя комплексы і ферма, на ўсіх такіх праграмы. Іх эфектыўнасць відавочна. Кожны дзень выдзецца аналіз работы, і калі раўняць дзесяць парушэння, гэта адразу можна ўбачыць. Паступова такім выпадкам удалося пазбегнуць, што прывяло да знач-

най прыбытку і надояў, — расказаў Андрэй Лішкевіч.

Німа ў гаспадарцы і праблем з кармавой базай. Па словах намесніка дырэктара па жывёлагадоўлі, нарых-

Намеснік дырэктара па жывёлагадоўлі Андрэй ЛІШКЕВІЧ.

МТК «Стрельцы».

Яшчэ некалькі гадоў таму тры сярэднедавы надой склаў 6,5 тысячы кілаграмаў малака на карову, летас гэты паказчык у межах 7770 кілаграмаў, што на п'яноні больш за п'яць разоў. Увогуле, дасягнуць можна і большага, лічаць у гаспадарцы.

Гэтым садзеінічае і кадравы складкі. Цяпер жывёлагадоўча гаіна папоўніла ўкамілектавана кадрамі. Асабліва ўвага ўдзяляецца ўзнаўленню стапка, што таксама садзеінічае павелічэнню надойў. Выкарстоўваецца як беларускі генетычны фонд, так і замежны, што дазваляе павялічыць патэнцыял малачонага стапка.

Аддаецца значная ўвага ўтрыманню жывёлы. Летас на адным з комплексах устаноўлена сістэма клімат-кантролю, селята гэты рабця працягваецца. Вентыляцыя і спецыяльныя арашэнне неабходны ў летні перыяд, калі стаць гараче надвор'я і надой пачынае падаць. Найбольш пакутуюць высокадаўчыя каровы, надой якіх дасягае 40 кг малака за суткі. Таксама зроблі спецыяльную умовую падоўгу, каб жывёлам было больш камфортна хадзіць. Паставілі электраўхалкі.

— Кожны год мы складаем бізнес-план, на якім выдзецца рабця. Згодна з ім, селята плануем дасягнуць па гаспадарцы надой ў 8 тысяч кілаграмаў на карову. Прыабудненне на сярэднясугуднай вазе ў гаспадаркі самае высокае ў раёне і складае 880 грамаў, — паведаміў Андрэй Лішкевіч.

Трактарыст-машыніст Ігар ШУРКО рамантуе тэхніку.

Трактарыст-машыніст Валерый ГРЭЦКІ падрыхтоўвае трактар да тэхнагаду.

Калектыў бугагарты. Злева направа бугагартар Вольга КОЊІК, намеснік галоўнага бугагартара Тамара ПУДАХІНА, бугагартар Марыя БАРАВІКОВА, галоўны бугагартар Таццяна СЕБЕЖЫЦКАЯ, бугагартар Алена ПАЛОВА і Анастасія ТАМІЛЬЧЫК.

ЗРУХІ ВАЧЫМА ЭКАНАМІСТА

Наталля САЛЕЙ — адна з тых, хто працуе ў гаспадарцы не адно дзесяцігоддзе. На пасадзе эканаміста яна ўжо 30 гадоў. На яе вачах праходзіла не адна разарка і нізкая гаспадарка: ад невялікага калгаса да буйнога акцыянернага таварыства. Менавіта гэты перыяд, па словах Наталлі Станіславаўны, можна лічыць адным з самых складаных, бо трэба было падмыць эканаміку слабейшых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў.

Асабліва значныя зрухі ў эканамічным развіцці, на яе думку, назіраюцца за апошнія гады з прыходам на пост кіраўніцы Віктара Кулісевіча. Спецыяліст адзначае, што дырэктар у першую чаргу клопацца аб людзях, якія працуюць у гаспадарцы. Важнае значэнне надаецца заробнай п'яце. Па словах эканаміста, на сёння яна скла-

дае ў сярэднім па гаспадарцы 2,5 тысячы рублёў. Разам з тым тут пастаняна клопацца аб аднаўленні тэхнічнага парку, набываецца шмат новай тэхнікі. «Што ў зямлю ўкладзец, то і атрымаеш. Зямлю на падманеш», — па гаспадарску разважае Наталля Станіславаўна. Сама яна сумленна працуе на карысць ААТ «Чарлëна» і заўсёды стараецца падтрымаць тых маладых спецыялістаў, якія прыходзяць сюды на работу. Напрыклад, цяпер на пасадзе эканаміста працуе **малады спецыяліст Кацярына АБУХОўСКАЯ**, якая летас скончыла Гродзенскі аграрны ўніверсітэт і па матавам накіраванню была прынята на работу ў гаспадарку. Кажы, што вельмі задаволеная месцам работы і адноснасцю ў калектыве, які прыняў яе вельмі цёпла і добразачліва.

Эканаміст Кацярына АБУХОўСКАЯ, галоўны эканаміст Наталля САЛЕЙ і эканаміст Ганна КАРНЕЙ абмяркоўваюць планы і рэсурсы на 2025 год.

Эканаміст Кацярына АБУХОўСКАЯ, галоўны эканаміст Наталля САЛЕЙ і эканаміст Ганна КАРНЕЙ абмяркоўваюць планы і рэсурсы на 2025 год.

Эканаміст Кацярына АБУХОўСКАЯ, галоўны эканаміст Наталля САЛЕЙ і эканаміст Ганна КАРНЕЙ абмяркоўваюць планы і рэсурсы на 2025 год.

У тэму

Начальнік аддзела ідэалагічнай работы Мастоўскага райвыканкама Таццяна ПРАКАПЕНЯ ў дадатках паведаміла, што каманда гаспадаркі нядаўна стала пераможцай адкрытага спартыўнага турніру і заваявала кубак па валеболе. Гэта турнір, які ў раёне праводзіцца штогод у памяць воіна-інтэрнацыяналіста Аляксандра Саўчука. Таксама яна звярнула ўвагу на той факт, што гаспадарка селята заваявала першае месца ў конкурсе на найлепшую тэматyczną навагоднюю ёлку, якую назвалі «Яблычнай», бо гаспадарка славіцца і сваімі садамі. Таксама ў скарбонцы прадпрыемства німала і асабістых грамад, якімі ўзнагароджаны прадстаўнікі прадпрыемства за дастойную працу.

Начальнік аддзела ідэалагічнай работы Мастоўскага райвыканкама Таццяна ПРАКАПЕНЯ.

У ПАШАНЕ ЧАЛАВЕК ПРАЦЫ

У гаспадарцы цэняць сваіх работнікаў, нават на Дошчы гонару можна ўбачыць такі дзвясць — «Любоў да працы» — гэта фундамент развіцця гаспадаркі. Аб тым, што прадстаўлены на Дошчы і як фарміруюцца яе склад, расказаў намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце **Наталля БАГДАНЕЦ**. Яна адзначыла, што Дошка гонару кожны год абнаўляецца. Усяго на ёй прадстаўлена 10 чалавек, якія працуюць ва ўсіх падраздзяленнях гаспадаркі. Кандыдатуры заведваюцца на справядлівым сходзе, які звяняўня прадходзіць прыпыканцы сакавіка. Па кожнай кандыдатуры выдзецца галасаванне.

— Дошка гонару — гэта стымул не толькі маральны, але і матэрыяльны, — падкрэсліла Наталля Мікалаўна. — Ударнік атрымлівае кожны месяц па адной базавай вельчыні на працягу года. Ёсць і такія, хто не адзін год заваў удастоены такога пачэснага прыва. У іх ліку — брыгадзір вытворчай брыгады ў жывёлагадоўчы Тэрэза Слах, якая дасягнула высокім вытворчым паказчыкам на працягу трох гадоў займае дастойнае месца на Дошчы гонару. Фарцы, жанчына селята ўдзяліналіца ў рэспубліканскім фэрмным працяўніцтве селя Беларускага саюза жанчынаў.

У ліку тых, чые фота змешчана на Дошчы гонару, і **трактарыст-машыніст Юрый СЛІЧКО**, пастаняны перадавец на жыве. А летас на абласных «Дажынках» ў Матах Прэзідэнт уручыў яму медаль «За працоўныя заслугі». Таксама сярэд прадзавікоў «Можна называць **трактарыста Івана КІСЛОВІНА**, **вядучага з'яўляюцца-селекцыянера Аляксандра ГУЗАРЭВІЧА**, **жывёлаводаў Скенію САЛОДКУЮ** і **Ірыну ХАМАНКОВУ**.

— Кіраўнік клопацца аб людзях. Згодна з калектыўным дагаворам, кожны работнік штогод на Дзень абарончы Аічыні і на 8 Сакавіка атрымлівае п'яце базавых вельчынаў. Частка сярэд даецца на прадукты, частка пералінаецца на банкіскай карты. Селята на гэтыя святы прафсаюз сумесна з адміністрацыяй закупілі дадаткова ўсім двухствальныя п'яцы. На дзень работніка сельскай гаспадаркі прадуктыўны набор на суму 150 рублёў на чалавека. Такі ж набор кожны працуючы атрымлівае на Новы год, — пералінае бонусы Наталля Багданец.

Таксама яна паведаміла, што ў работнікаў сельгаспрадпрыемства актыўнае грамадскае жыццё. Гэта і выезды на экскурсіі, канцэрты, у тэатры, удзел у значных грамадскіх святах, такіх як «Марафон адзінства» і многіх іншых. «Жыццё вельмі іскрывае і праходзіць даволі цікава. Ёсць святы вёскі, кірмашы ванаксіі, падчас якіх выязджаем з маладымі спецыялістамі ў навуцальныя ўстановы, папулярным аграрны спецыялістамі», — размавала ідэалаг гаспадаркі.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД.

АКЦЭНТ НА ЭФЕКТЫЎНАСЦЬ ПРАЦЫ

На чым грунтуецца эканоміка мастоўскага філіяла «Дубна»

Дыржар Сергей КАРОЛЬ.

Тэхнічны стан падрыхтаваны

На мехдвары лінейка трактароў поўнасьцю гатовая да палёвых работ. Сёлета на папі выйдзе восем энерганасных трактароў, якія будуць задзейнічаны ў пясюной кампаніі. Намеснік дырэктара па вытворчасці Раман БАЛЮК заўважае, што палёвыя работы не спыняліся амаль усю зіму. Да маразоў вынось ворыва, працягваюцца вывоз арганикі на папі.

Палёваквыя плошчы ў гаспадаркі даволі вялікія – амаль 10 тысяч гектараў. Таму нагузка на трактары арпаведная. «Цяпер важна, каб была менавіта магучая тэхніка», – зазначае Раман Балюк. Пра гэтыя ўспраўныя стан.

У філіяле за лёс пясюной кампаніі не хваляюцца. Тэхніка прайшла тэхнічны агляд, кожны трактар укомплектаваны аптэчкі, вагнетушыцелямі, усе вузлы і дэталі прывараны на іх спраўнасць. Ды і механізатары – людзі вопытныя, многія працуюць не адзін дзесятак гадоў. Менавіта іх вопыт пераімаюць маладыя работнікі.

Гаспадарка з'яўляецца самым буйным сельскагаспадарчым філіялам у складзе ААТ «Агракамбінат «Скідзельскі» і спецыялізуецца на вытворчасці зёрна, цукровых буркоў, рапусу. Асноўны патэнцыял складае жывёлагадоўля, якая дае прыбытак праз рэалізацыю малака і мяса.

З дырэктарам Сяргеем КАРАЛЁМ размова пачалася з эстэтычнага выгляду тэрыторыі адміністрацыйнага будынка. І невыпадкова. Вока радзе прыгожы прысцяжыны ўчастак з высокімі тэмамі і дэкаратыўнымі кустарнікам. Аказалася, што гэта не канчатковае рашэнне. Згодна з планами, мяркуюцца добраўпарадкаваць газон такім чынам, каб уся тэрыторыя была ў адзіным стылі. Планаўца зрабіць рамонт у адміністрацыйным будынку і змяніць шэльды. Работа будзе весіцца згодна з праграмай добраўпарадкавання ўсяго філіяла. Гэта датычыцца ў тым ліку майстэрняў, дзе акрамя рамонтных аб'ектаў з'явіцца зялёная зона. Значныя планы ў гаспадаркі і накіонт добраўпарадкавання тэрыторыі аграпрадзакі.

Галоўны эканаміст Марыя АБЕРУК і начальнік бухгалтарскай службы Надзея ВІТКОВСКАЯ разглядаюць бізнес-план на 2025 год.

сродкаў дастаткова для далейшага развіцця гаспадаркі. Напрыклад, у найбліжэйшы час мяркуюцца будаўніцтва жывёлагадоўчага комплексу, аднаўленне аўтапарка. Паколькі галоўная вырчка ідзе з рэалізацыі малака і мяса, асноўны акцэнт робім на вырошчванні кармавых культур. Напрыклад, павялічваем пасевы зерневых культур, кукурузы, ад якіх летась атрыманы добры ўраджай. Пераходзім на вырошчванне кармавой люцэрны, якая дае некалькі ўкосаў у сезон.

Кадравы патэнцыял пастаянна ў полі зроку кіраўніцтва філіяла. У гэтым плане ёсць пэўныя напраўкі. Так, гаспадарка вырашае кадравыя пытанні сумесна са Скідзельскім сельскагаспадарчым ліцэем. За два апошнія гады адтуль у філіял прыйшлі 12 чалавек. Таксама цеснае сувязі наладжаны з Гродзенскім аграрным універсітэтам. Што датычыцца замацавання маладых кадраў, самы надзейны ў гэтым плане кантынгент – сямейныя пары, якія прыязджаюць па размеркаванні ў гаспадарку.

Загадчык рамонтнай майстэрні «Дубна» Сяргей ФАЛІТАРЧЫК і Намеснік дырэктара па вытворчасці Раман БАЛЮК правяраюць гадоўнасць тэхнікі да веснавых палёвых работ.

Руплівыя будні маладых спецыялістаў

Загадчык майстэрні аддзялення «Харціца» Дзмітрый ГІЗОВСкі з тэхнічай для ўнясення ўгнаенняў.

Сяргей ФАЛІТАРЧЫК – загадчык рамонтнай майстэрняў філіяла «Дубна». Ён малады спецыяліст. Спачатку працаваў тут па пасля заканчэння каледжа, пасля вучобы ў Беларускай дзяржаўнай аграрна-тэхнічнай універсітэце вярнуўся ў гаспадарку. Праўда, паміж вучобай і работай была сплуха ў арміі, але гэта не змяніла яго планаў, наадварот, толкі ўмацавала жаданне працаваць у сельскай гаспадарцы.

– Мае бацькі жывуць у суседняй вёсцы, і я родам адсюль. Жыву пакуль з бацькамі, але ў планам мець уласнае жыллё, мару пабудаванне дом. У горад не цягну, бо тут створаны добрыя ўмовы для пражывання. Выдатны заробак. Напрыклад, калі хопіць са спецыялістаў хона заробіць, гэта можна зрабіць у сезон падчас уборкі. У гарачую пару можам атрымаць да 6-7 тысяч рублёў, – пералічвае плось свайго выбару Сяргей.

Таксама ён расказаў, што многія з яго аднакурснікаў засталіся ў сельскай гаспадарцы. На яго думку, тым, хто ідзе вучыцца па гэтым кірунку, выбралі свой шлях асвасана. Прычым гэта неабавязкова хлопцы з вёсак, нямаюць і гарадскія юнакі, якія бачыць у рабоце не толькі

мінусы, але і добрыя перспектывы як для кар'ернага росту, так і для ўладкавання свайго побыту. Пры гэтым адказна і сумленна ставяцца да сваёй абавязкаў. Напрыклад, Сяргей не тоіць, што любіць сваю работу, хоць часам нагузка даволі значная.

– Цяпер вялікая нагузка. Рытэмум тэхніку і пясюныя аргарэты да палёвых работ. Але тут відаць, які роцкі жыццё. Летам чакаем уборку, вясной – пачатак работ, ёсць азарт, кожны дзень прыносіць новыя задачы і патрабаванні новых рашэнняў, – эмацыянальна расказвае малады спецыяліст.

Мікраклімат у калектыве таксама спрыяльны. І хоць асноўны кантынгент значна старэйшы за Сяргея, работнікі ставяцца да свайго непасрэднага кіраўніка паважліва. Мабыць, таму што бачыць яго стараннасць і жаданне працаваць на агульную карысць. Дарэчы, і ў самага Сяргея нямаюць прапанову па развіцці гаспадаркі. Напрыклад, ёсць жаданне добраўпарадкаваць тэрыторыю майстэрняў, зрабіць тут зялёныя зоны.

У такім жа хуткім рытме працуе калега Сяргей, таксама малады спецыяліст Дзмітрый ГОЗОВСкі, які ўзначальвае майстэрню вытворчасці аддзялення «Харціца». Пасля заканчэння каледжа працаваў вадзіцелем. Цяпер вучыцца заочно ў Беларускай аграрна-тэхнічнай універсітэце.

– Лічу, што трэба расці прафесійна, будаваць кар'еру. Тут усё гэта магчыма. У сфера АПК для маладых спецыялістаў добрыя перспектывы. У гаспадарцы мне вельмі дапамагаюць. Зарплата дастойная. Калі ажыюна, абядаюць катроў альбо дом. Пакуль жыву ў бабуніным доме. Працуючы дзень таксама нарміраваны – з 8 да 17 гадзін, – расказвае Дзмітрый.

Малады чалавек упэўнены, што яго планы здзейсніцца, але зараз скіраваны больш на цяжкія задачы. Копа абавязкаў даволі шырокае. Гэта выязды тэхнікі, прыезды, кантроль за якаснем рамонтаў, тэхніка беспіспі і многа іншых надзённых пытанняў. Пачынаюцца вельмі шліх асвасана. Прычым гэта неабавязкова хлопцы з вёсак, нямаюць і гарадскія юнакі, якія бачыць у рабоце не толькі

Бонусы і даніна памяці

Для работнікаў гаспадаркі прадугледжана нямаю бонусы. Як расказала намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце Таццяна ГАУРЫЛАВА-КІВЕР, кожны месяц работнікам філіяла аказваюцца матэрыяльныя дапамогі. Калі на працягу месяца не было парушэнняў працоўнай дысцыпліны, выдзяляецца пэўная сума для набыцця прадуктаў у фірмавай краме аграпрадзакі «Скідзельскі». Падчас палёвых работ аплатавацца 90 % кошту гарачага харчавання.

Намеснік дырэктара па ідэалагічнай і кадравай рабоце Таццяна ГАУРЫЛАВА-КІВЕР.

Не забываць і пенсіянэраў. Да Дня сталых людзей кожны год для іх рыхтуюцца прадуктовы набор. Выдзяляюцца соткі для пасадкі бульбы, аказваюцца дапамога з тэхнікай, апрацоўкай і выкананнем карантінлоўду.

– Праз прафсаюз мы набываем абмэненты ў басейн у горадзе Масты, квіткі на гульні спартыўных каманд, многія з задалаваннем іх неведваюць. Надаўна купілі тэнісны стол, які стаіць у рамонтнай майстэрні. У вольны час тут збіраюцца аматары тэніса, – расказала Таццяна Ківер.

Выдзяляецца работа па добраўпарадкаванні памятных месцаў. На помніку аграпрадзакі Чарлэна ўстаноўлены ліхтары на сонечных батэрыях.

Не забываюць у філіяле і ветэрана Мікалая Міхайлавіча Бабка, адзінага ўдзельніка ваіны на тэрыторыі гэтага сельскага. Ветэрану аказваюцца матэрыяльныя дапамогі на 23 лістапада і 9 Мая. Надаўна яго сваікі з'яўляюцца з просьбай правесці яму ваду ў дом. Выраваецца пытанне па гэтым звароце.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД.

Для камфорту каровак

Малочнаварны комплекс «Чарлэна» – адзін з навейшых у філіяле. Ён прыкметны тым, што будынік тут больш прасторны, многія працэсы аўтаматызаваныя.

– Гэта дазваляе падтрымліваць чысціну, камфортныя ўмовы ўтрымання, у сваю чаргу, каровы менш хварэюць. Таксама пашыраны кармавы стол, што дазваляе карміць кожную групу жывёл па секцыях і не перашаджаць праезду, – пералічвае плось новага МТК Галоўны заатэхнік філіяла Віталь АДАСЬКО.

Галоўны заатэхнік Віталь АДАСЬКО.

МТК «Чарлэна».

МТК «Чарлэна».

НЕ ТОЛЬКІ ЯКАСНА, АЛЕ І БЯСПЕЧНА

Чым вабіць спажыўца Рагозніцкі крухмальны завод?

Бульбяны крухмал — важны стратэгічны кампанент для харчовай прамысловасці і не толькі для яе. У Беларусі, дзе прамысловай вытворчасцю гэтай важнай прадукцыі займаюцца з пачатку мінулага стагоддзя, за «бульбяную» рэпутацыю краіны сёння адказвае ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод». Прадпрыемства выпускае каля 70 % усяго айчыннага бульбянога крухмалу. У асноўным ён ідзе на экспарт і карыстаецца вялікай папулярнасцю далёка за межамі нашай краіны. Больш падрабозна аб тым, чым сёння жыве прадпрыемства, карэспандантам «Звязды» расказалі яго супрацоўнікі.

Дырэктар Іна ЖВІРБЛЯ.

«ГАЛОЎНАЕ БАГАЦЦЕ ПРАДПРЫЕМСТВА — ЛЮДЗІ»

ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод» — найбуйнейшы вытворца сучаснага бульбянога крухмалу ў краіне. Ужо больш за 100 гадоў на прадпрыемстве вырабляюць крухмал. Завод сёння — гэта тры вытворчыя ліній: Ляда, Вялікая Рагозніца і Боркі. «Сёння ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод» — адно з самых сучасных прадпрыемстваў у Еўропе, — паведамляе яго дырэктар Іна ЖВІРБЛЯ. — На трох вытворчых лінійках мы выпускаем шырока асартымент высокакачэснай прадукцыі: крухмал бульбяны на тытуны гатунку экстра і вышэйшага гатунку, муку экструйраваную, экструйраваны крухмал кукурузны і мадыфікаваны крухмал кукурузны, мадыфікаваны крухмал кукурузны і мадыфікаваны крухмал кукурузны з інтарэсам нафтавай, газавай, кардонна-папяровай і іншых галін прамысловасці. Асноўная пакупнікі на айчынным рынку — прадпрыемствы мясной галіны, хлебазаводы, арганізацыі гандлю, а таксама ААТ «Беларуськалі», СП «Санта Бразма», РУП «ВА Беларусфрам», ААТ «БЭМП» і іншыя. Мадыфікаваны крухмал набываюцца вытворцы снэкаў. Пры гэтым каля 70 % аб'ёму прадукцыі ўсё ж адпраўляецца на экспарт: у Расію, а таксама ў Казахстан, Таджыкістан, Узбекістан, Малдову, а з нядаўняга часу — і ў Кітай».

Паводле слоў дырэктара ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод», галоўнае багацце прадпрыемства — людзі. Тут створаны камфортныя умовы працы. Пра гэта кажуць не толькі тугішыца «старажылы», але і новыя супрацоўнікі. Так, напрыклад, **галуны інжынер ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод» Аляксандр ШКІПАР** на прадпрыемстве працуе не так даўно. «Уражаны ад работы — выдатны! У цэнтры ўвагі тут заўсёды застаецца чалавек, яго праблемы і перажыванні. Сёння на гэтым вытворчым участку працуе каля 100 спецыялістаў, а сярэдняя зарплата — больш за дзве тысячы рублёў».

Апаратчык экструйраванай прадукцыі Дзмітрый ЯКУБОВІЧ рэгулюе працэс атрымання экструйраванай прадукцыі.

«КАНТРОЛЬ ЯКАСЦІ — АДЗІН З ПРЫЯРЫЭТНЫХ КІРУНКАЎ»

Вялікая ўвага на прадпрыемстве надаецца кантролю якасці прадукцыі, што выпускаецца. Гэта і нядрэнна, бо менавіта ад таго, наколькі якасцый атрымаецца прадукцыя, залежаць давер спажыўцаў і, як вынік, выручка. Больш падрабозна пра гэта расказала **інжынер па якасці Зоя ДАВЫДЗІК**: «Безумоўна, кантроль якасці — адзін з прыярытэтных кірункаў у рабоце нашага прадпрыемства. У абвешчаную кіраваннем дзяржавы лясцігоднюю якасці на гэтым робіцца асабліва акцэнт. У нашай вытворчай лабараторыі мы ажыццяўляем кантроль фізіка-хімічных паказчыкаў бульбянога крухмалу. Каб быць канкурэнтаздольнымі і паспяхова весці гандлёвыя адносіны, наша прадпрыемства сертыфікавала сваю прадукцыю. Мы мае сертыфікаты бяспечнай прадукцыі, якія прызнаюцца як на рэспубліканскім, так і на міжнародным узроўні. Гэта сведчыць аб тым, што мы канкурэнтаздольныя за мяжой, куды і адпраўляем сваю прадукцыю, імкнучыся адпавядаць усім міжнародным патрабаванням. Сёння ў нашай вытворчай лабараторыі працуюць чатыры чалавекі. Гэта начальнік вытворчай лабараторыі, інжынер па якасці і два лабаранты хімічнага аналізу. Адзін лабарант займаецца кантролем якасці гатовай прадукцыі, другі — кантралем якасці сыравіны, а менавіта свежай бульбы».

Інжынер па якасці Зоя ДАВЫДЗІК, галуны інжынер Аляксандр ШКІПАР і інжынер-тэхнолаг Кірыл РЭГІЦЫЙ кантралююць якасць крухмальнага малачка на стадыі вытворчасці.

У сваёй рабоце супрацоўнікі вытворчай лабараторыі працяраюць якасць бульбянога крухмалу не толькі на адпаведнасць ДАСТУ, але ішчы і па дадатковых параметрах. Як патлумачыла Зоя Давыдзік, за мяжой, у прыватнасці для Кітая, важны такі паказчык, як беланза: «Па ДАСТУ беланза вызначаецца проста арганалептычна, візуальна. А ўжо для Кітая мы вызначаем ступень беланзы ў казчыку бульбянога крухмалу. Такі паказчык, як вязкасць, важны для харчовай вытворчасці і для нашых пакупнікоў. Дарчы, у вытворчай лабараторыі выкарыстоўваецца сучаснае абсталяванне. Галоўныя з прыбораў, якія мы ганарымся, — беланзиммер. Гэта прыбор, які на працягу пяці секунд вызначае беланзу ў канкрэтных адзінках. Яшчэ адзін важны прыбор, які ўплывае на якасць прадукцыі, што выпускаецца — вязкамітр. Як нескладана здагадацца па назве, ён дазваляе вызначыць дакладную вязкасць бульбы».

Сёння ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод» ідзе ў нагу з часам. На прадпрыемстве выкарыстоўваецца якаснае абсталяванне, у далейшых планах па мадэрнізацыі — закупка новага. Асабліва ўвага — экспарту і перапрацоўцы. «За мінулыя спрэвазданыя год экспарт прадукцыі склаў 140 % да адпаведнага перыяду мінулага года, — адзначаў Аляксандр Шкіпар. — 2023 год шмат у чым стаў для нас сенсацыянным. Тады на ўсё вытворчых лінійках мы перапрацавалі амаль 100 тысяч тон буль-

Начальнік вытворчай лабараторыі Святлана ТАРАСАВА працярае крухмал на іспытальніцы.

Новы беланзиммер, які вызначае колер крухмалу ў адзінках.

На кожным этапе вытворчасці, пачынаючы ад уваходнага кантролю і да апошняй стадыі, вызначаны патрабаванні да прадукцы. Выкананне гэтых патрабаванняў неабходна для таго, каб прадукцыя атрымалася не толькі якаснай, але і беспечнай, з чым ААТ «Рагозніцкі крухмальны завод» спраўляецца на ўсе 100 %, гарантуючы харчовую бяспечнасць для жыхароў нашай краіны.

Даніл ХМЯЛЬНІЦКІ. Фота Лізаветы ГОЛАД.

ЭКСПАРТ, ПЕРАПРАЦОЎКА І ВЫТВОРЧАСЦЬ

У 2024 годзе — амаль 69 тысяч тон, што склапа 71,7 % у адноснах да 2023-га. Гэта звязана з неўраджаем у Расіі, энжынем пасяўных плошчаў і іншымі негатывнымі фактарамі. Тым не менш выручка ад рэалізацыі нашай прадукцыі за 2024-ы склапа 137 % да ўзроўню 2023 года».

Вядома, што для атрымання якаснага прадукту патрэбна, каб чалавек ведаў сваю справу, прыходзіць працаваць з задавальненнем. Так, **апаратчык атрымання мадыфікаваных прадуктаў Дзмітрый ЯКУБОВІЧ** ужо пяць гадоў працуе на прадпрыемстве. «Сёння ў нашым цэхах па вытворчасці мадыфікаваных крухмалаў працуюць дзве чалавекі. Калектыв дружны, калегі заўсёды прыдуць на дапамогу ў цяжкай хвіліну. Мая задачка — сачыць за асноўнымі паказчыкамі, за працэсам вытворчасці экструйраванай прадукцыі. Саме галоўнае ў працэсе — падтрыманне пэўнай тэмпературы. Каля яна будзе вагацца ўверх ці ўніз ад нормы, гэта негатывна адаб'ецца на якасці прадукцыі».

Камунальнае сельскагаспадарчае ўнітарнае прадпрыемства «Азяранскі» — самая буйная гаспадарка раёна, якая спецыялізуецца на вытворчасці мяса, малака, бульбы і цукровых буракоў.

Гаспадарка з багатай гісторыяй і слаўнымі традыцыямі сёння працягвае развіццё, прыкладваючы ўсе намаганні для забеспячэння харчовай бяспечнасці нашай краіны. Дарчы, асноўнымі каналамі рэалізацыі збожжавай прадукцыі з'яўляюцца перапрацоўчыя прадпрыемствы краіны па дзяржаўскаму. Асноўнай філасофіяй калектыву гаспадаркі з'яўляецца атрыманне максімальнага выніку без нанясення шкоды прыродзе. Падрабязней аб тым, чым сёння жыве слаўнае сельскагаспадарчае, карэспандантам «Звязды» расказваў яго дырэктар **Павел ВЕЛЯПОЛЬСКІ**.

Дырэктар Павел ВЕЛЯПОЛЬСКІ.

«Да жывёл, як і да сваёй справы, — з любоўю»

Сучасны малочнаватарны комплекс — гэта сэрца любой гаспадаркі. Так і на МТК «Куршальчы» працуюць спецыялісты, што з павагай і любоўю ставяцца да жывёл. Чатыры гады ўзначальвае гэты малочнаватарны комплекс **Лада КУЧЫНА**. Яна ўсё сваё жыццё аддала роднай гаспадарцы. У КСУП «Азяранскі» жанчына працуе ўжо 25 гадоў. Разам з мужам яны прыходзілі з Казахстана. У Беларусі ўсталіся назаўсёды. У свой час жанчына скончыла Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт, атрымала адукацыю заатэчна.

Паводле яе слоў, колькасць палогоў у комплексе складае 1806 кароў, з іх фуражнік — 845. Сярэдні надой на кароў — 18 літраў. «У мям падначаленыя працуюць 33 чалавекі. Гэта дзяркі, жывёлаводы, слесары па малакаправодзе, цялятнікі. На ферме таксама замацаваны ветурач **Валерыя Казімірчык**. Будучы малодца спецыялістам, яна выконвае абавязкі галунога ветурача. Яе галоўны прынцып — да жывёл, як і да сваёй справы, трэба ставіцца з любоўю. Валерыя заўсёды прыслухоўваецца да таго, што кажуць старэйшыя, і добрасумленна выконвае сваю работу».

Начальнік МТК «Куршальчы» Лада КУЧЫНА ў прафілакторыі для нованароджаных цялят.

СТАЙКА НА МОЛАДЗЬ, ТРАДЫЦЫІ, БУДУЧЫНЮ

КСУП «Азяранскі» — гаспадарка з магутным патэнцыялам

У кірунку добраўпарадкавання

«З прызначэннем на пасадку былі ўкаранены і новыя падходы да працы, праведзены б'южны рамонт галунога будынка, распрацаваны новы лагатып гаспадаркі, — расказваў дырэктар КСУП «Азяранскі» **Павел ВЕЛЯПОЛЬСКІ**. — Але новае жыццё былі ўкаранены не столькі з мам прыкладом сядзі, колькі з падтрымкай да абласнага «Дзяржаўскага». У цэлым работы было зроблена спраўды шмат. Былі абноўлены фасад, праведзены афарбоўка, а таксама рамонт па-

машынаў і плагтоў. Влікі задел у мінулым годзе быў зроблены на добраўпарадкаванне. Пры гэтым і вытворчасць мы не адкідалі на задні план. Дарчы, работы па добраўпарадкаванні нашай гаспадаркі будуць прадоўжаны і гэтым «цяматыным» годзе, і ў нас ужо ёсць намечаныя планы, якія будзем рэалізоўваць».

Паводле слоў кіраўніка гаспадаркі, КСУП «Азяранскі» спецыялізуецца на мяса-малочным кірунку і прадукцыі раслінаводства. «Агульная плошча сель-

Гэты год у гаспадарцы налічваецца 58 трактароў, з іх сем — энэргаснабжаных, а таксама 11 камбайнаў. Усё тэхнічна важна, — айчыныя вытворцы. А ў 2024 годзе гаспадарка атрымала новы камбайн з дзевяціметровай жывяркай. Усяго ў КСУП «Азяранскі» працуюць 56 механізатараў. Сярод іх ёсць нават цэлыя сямейныя дынастыі. Так, **трактарыст-машыніст Вячаслаў НАГУЙ** працуе ў гаспадарцы разам са сваім оцкам — **Інжынерам** на эксплуатацыі машына-трактарнага парка **Уладзіслава НАГУЙ**.

гаспадарцы. Сёння Вячаслаў — горады баяцка. Яго сын Уладзіслаў скончыў Беларускі аграрны тэхнічны ўніверсітэт па спецыяльнасці «Інжынер-механік», пасля чаго таксама прыйшоў працаваць у КСУП «Азяранскі» ў якасці маладога спецыяліста. «Я прыйшоў працаваць у гаспадарку адразу пасля заканчэння школы. Прапрацаваў тры, потым пярэвалі ў армію. Пасля заканчэння службы вярнуўся на працу. Пачаў у шэфарам, але зьтым перабраўся на трактар — працаваў на зямлі для мяне неж бліжэй. Мой бацька

гэты год у гаспадарцы налічваецца 58 трактароў, з іх сем — энэргаснабжаных, а таксама 11 камбайнаў. Усё тэхнічна важна, — айчыныя вытворцы. А ў 2024 годзе гаспадарка атрымала новы камбайн з дзевяціметровай жывяркай. Усяго ў КСУП «Азяранскі» працуюць 56 механізатараў. Сярод іх ёсць нават цэлыя сямейныя дынастыі. Так, **трактарыст-машыніст Вячаслаў НАГУЙ** працуе ў гаспадарцы разам са сваім оцкам — **Інжынерам** на эксплуатацыі машына-трактарнага парка **Уладзіслава НАГУЙ**.

Мужчына прыняў, што яго сын — апоры падтрымка, прадухальнік сямейнай традыцыі. Малады чалавек патлумачыў, што паўплывала на яго прафесійны выбар. «Для паступлення на ўніверсітэт узяў ад гаспадаркі матэвал накіраванне. У мяне з дзяцтва была асабліва цікаваць да рознай тэхнікі, таку і збраў для сабе такую спецыяльнасць. Акрамя таго, мой бацька заўсёды быў для мяне са-

праўдным прыкладам. Самі мы мясцовыя, жыццё неадарвае, вельмі зручна дабрацца на работу. Наша задачка — сачыць за спецыялістамі тэхнікі, яе выпускам на лінію, — падзяляе **Інжынер па эксплуатацыі машына-трактарнага парка Уладзіслаў НАГУЙ**. — Мясце, маладога спецыяліста, добра прыйнялі ў калектыве. Ды і бацька заўсёды любяч, дапамагае ў цяжкай хвіліну. Устаю на нашым мехватары працуюць каля 30 чалавек. Усе яны — прафесіяналы сваёй справы, якія, не шкадуючы сабе, працуюць на карысць сваёй роднай гаспадаркі».

Даніл ХМЯЛЬНІЦКІ, Алена ДАЎЖАНОК. Фота Лізаветы ГОЛАД.

Галоўнае багацце гаспадаркі — людзі

Маладзё — гэта сучаснасць і будучыня кожнай гаспадаркі, і ў КСУП «Азяранскі» гэта выдатна разумеюць. Сёння тут працуюць дзве спецыялісты. Летась сюды прыйшлі эканаміст і чатыры інжынеры. «Малады спецыялістам мы выдваем жыллё, арганізуем падвоз людзей да працоўнага месца і назад», — паведамляе Павел Веляпольскі. А яшчэ гаспадарка забяспечвае сваіх работнікаў дастойнай заробатнай плагтай. «За 2024 год сярэдні заробок склаў 1590 рублёў. У 2025-м арыенціравана пачаць выхад на 1700 рублёў. Акрамя таго, у КСУП «Азяранскі» прадухальнікі поўны сацыяльны пакет, а на дзяржаўны і прафесійныя святы работнікі гаспадаркі атрымліваюць грашовыя прэміі і прадуктовыя наборы. Акрамя таго, падчас уборачнай кампаніі мы заўсёды маштабна ўша-

ноўваем нашых перадавікоў», — адзначае дырэктар.

Галоўнае багацце гаспадаркі — людзі. Асабліва тут цэнныя, калі за мацоўваюцца маладыя спецыялісты. Сярод тых, хто толькі пачынае сваю працоўную шлях, — **эканаміст па працы Лізавета КУЗЬМІН**. Паўгода таму яна скончыла Беларускую дзяржаўную сельскагаспадарчую акадэмію. Дзючына па размеркаванні трапіла ў гаспадарку ў якасці маладога спецыяліста. «У мае абавязкі ўваходзіць налічэнне заробатнай плагты, афармленне расідак, іштатнага раскладу. Работы тут шмат, але я — прафесіяналы сваёй справы, якія, не шкадуючы сабе, працуюць на карысць сваёй роднай гаспадаркі».

Выканаўца абавязкаў спецыяліста па закупках Дар'я КАРЧЫКОВА і эканаміст па працы Лізавета КУЗЬМІН абмяркоўваюць будучыню закупкі.

Працягваючы сямейныя традыцыі

Мужчына прыняў, што яго сын — апоры падтрымка, прадухальнік сямейнай традыцыі. Малады чалавек патлумачыў, што паўплывала на яго прафесійны выбар. «Для паступлення на ўніверсітэт узяў ад гаспадаркі матэвал накіраванне. У мяне з дзяцтва была асабліва цікаваць да рознай тэхнікі, таку і збраў для сабе такую спецыяльнасць. Акрамя таго, мой бацька заўсёды быў для мяне са-

Даніл ХМЯЛЬНІЦКІ, Алена ДАЎЖАНОК. Фота Лізаветы ГОЛАД.

ПАДТРЫМКА МОЛАДЗІ, САЦЫЯЛЬНЫЯ ГАРАНТЫ І ЗГУРТАВАНЫ КАЛЕКТЫВ

У чым сакрэт поспеху КСУП «Імя Адама Міцкевіча»?

Камунальнае сельскагаспадарчае ўнітарнае прадпрыемства «Імя Адама Міцкевіча» — адна з найбуйнейшых гаспадарак Мастоўскага раёна, якая спецыялізуецца на вырошчванні і адкорме буйной рагатай жывёлы, вытворчасці мяса і малака. Вытворчыя участкі раслінаводства вырошчваюць збожжавыя, зернебабовыя культуры, рапс, бульбу, цукровыя бурякі, кукурузу. Сваёй галоўнай мэтай КСУП «Імя Адама Міцкевіча» бачыць выпуск высака якасці прадукцыі, а таксама пастаяннае удасканаленне вопыту і матэрыяльнай базы. У гаспадарцы ўпэўненыя: «Дружны калектыў — гэта і ёсць сакрэт поспеху».

Больш падрабязна пра тое, чым сёння жыве гэта перадавая гаспадарка, карэспандэнт «Звязды» расказаў яе новы дырэктар Аляксандр КОЗІЧ.

Намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце Таццяна КРУСКАЯ ацэньвае біяграфіі значных людзей гаспадаркі.

«Дажынкi» ў Мастах: сувязь гаспадаркі з гісторыяй

«Свята прадаўцоў вёскі — абласны «Дажынкi» — вельмі адказнае мерапрыемства, — заявіла намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце Таццяна КРУСКАЯ. — У мінулым годзе «Дажынкi» з удзелам кіраўніка дзяржавы якая адбылася ў Мастах, КСУП «Імя Адама Міцкевіча» адыграла на іх далёка не апошняю ролю. «Многія нашы людзі былі адзначаны на гэтых «Дажынках». Ірына Ксавэраўна Сасноўская, якой ужо 87 гадоў, уручала каравай Прэзідэнту. Як цяпер памятаю дзень, калі Ірына Ксавэраўна уручала гэты ж самы каравай Прэзідэнту на рэспубліканскіх «Дажынках» у 1997 годзе. І вось пра столькі гадоў гісторыя зноў паўтарылася. Гэта быў кранальны момант. Мы вельмі перажывалі, але ўсё прайшло добра. І потым, у перыяд электаральнай кампаніі, Ірына Ксавэраўна прыйшла на выбарчы ўчастак, прыняла ўдзел у самай важнай падзеі гэтага года».

Таццяна Круская працуе ў гаспадарцы з 2005 года. Пачынала звычайным бухгалтарам, пасля перацягнула спецыялістам па кадрах. З 2007 да 2022 года — галоўны эканаміст. З верасня 2022 года і да сённяшняга дня — намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце. «Арганізацыя свят, работа з моладдзю, грамадскі аб'яднанні, удзел у розных раённых мерапрыемствах і палітычных кампаніях — спектр абавязкаў ідэалагічнага заўсёды насычаны. Мы сочылі за дысцыплінай, работай усіх падраздзяленняў. Гэта і раслінаводства, і жывёлагадоўля, і гандаль. У нас нават кармавая свая ёсць. Наша гаспадарка вельмі вялікая, у ёй склад ужо ўваходзіць сем ферм. І абсалютна кожную трэба наведваць, усюды трэба і з людзьмі пагаварыць, і данесці патрэбную інфармацыю», — паведаміла намеснік дырэктара.

Інтэрнат для маладых спецыялістаў.

Аляксандр Уладзіміравіч Козіч — урадзец Шчучынскага раёна. У 2007 годзе скончыў Гродзенскі аграрны ўніверсітэт па спецыяльнасці «Аграномія», у 2012 годзе — Інстытут тэхналогіі інфармацыі і кіравання Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта па спецыяльнасці «Эканамічнае права». Працоўную дзейнасць пачаў у 2007 годзе аграномам-аграхімікам сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Астрына» Шчучынскага раёна, з 2009 да 2011 года працаваў галоўным аграномам у гэтай жа гаспадарцы. З 2011 да 2015 года Аляксандр Уладзіміравіч быў галоўным аграномам ААТ «АграГЖС», затым — антыкрызісным кіраўніком ААТ «Орля». У 2023–2024 гадах працаваў галоўным заатэхнікам сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Гродзенск». З 4 снежня 2024 года Аляксандр Козіч прызначаны дырэктарам КСУП «Імя Адама Міцкевіча».

Дырэктар Аляксандр КОЗІЧ.

Поўны сацпакет, выплата ў 200 базавых і іншыя выгоды

Падыходы да работы гаспадаркі з прыходам новага кіраўніка кардынальна не змяніліся. «Мы перагледзелі карміленне, структуру пасевных плошчаў, але, каб атрымаць поўны вынік, яшчэ патрабен час», — расказаў Аляксандр КОЗІЧ. — Агульная плошча сельсгасугоддзяў КСУП «Імя Адама Міцкевіча» сёння складае 11 471 гектар, з іх 7157 гектараў — плошча раллі. У складзе гаспадаркі сёння сем ферм, тры малочна-тварныя комплексы, комплекс па адкорме буйной рагатай жывёлы на 3000 гадоў, ферма для ўтрымання маладняку і адна ферма для гадавання закупаемых цялят. Агульнае пагадоўе буйной рагатай жывёлы складае 8700 гадоў, з іх 2410 гадоў дойнага стака. Сёння ў КСУП «Імя Адама Міцкевіча» працуюць 327 чалавек, усяго 11 маладых спецыялістаў, сем з іх прыйшлі летась».

Замцаванасці кадраў ў КСУП «Імя Адама Міцкевіча» аддаецца асабліва ўвага. Іншагароднім гаспадарка дае сучасны інтэрнат з камфортнымі умовамі пражывання. «Усе іншагароднія маладыя спецыялісты, якія працуюць у гаспадарцы, пражываюць у гэтым інтэрнаце, за выключэннем тых, хто стварыў сям'ю, — яны жывуць у кватэрах. Пытанне з жыллем, якое заўсёды хвалюе людзей, у нашай гаспадарцы цалкам вырашана, — падкрэсліў дырэктар. — Сярэдні заробак работнікаў гаспадаркі за 2024 год склаў 1711 рублёў. Акрамя таго, пасля заканчэння адпрацоўкі па размеркаванні мы прапановым спецыялістам заключыць кантракт на пяць гадоў. Разам з гэтым работніку выплачваецца прыйсцая сума ў памеры 200 базавых велічынь».

Паводле слоў кіраўніка гаспадаркі, работнікам выплачваецца кампенсаванне ў памеры 12 базавых велічынь пры ўступленні ў першы шлюб, і столькі ж — за нараджэнне дзіцяці. Штогод выплачваецца матэрыяльная дапамога на аздараўленне да працоўнага году. Пры адсутнасці бальнічных лістоў за год работнік таксама выплачваецца 20 базавых велічынь, а прафсаюз пакрывае большую частку кошту санаторнага аздараўлення. Да ўсіх дзяржаўных і прафесійных свят ў КСУП «Імя Адама Міцкевіча» прадугледжана грашовое заахоўванне. «У сваю чаргу мы імкнемся стварыць добрыя ўмовы працы, каб павысіць замцаванасць кадраў. Бо людзі для нас — галоўны прырадак», — акцэнтаваў Аляксандр Козіч.

Сёння КСУП «Імя Адама Міцкевіча» забяспечана сучаснай сельскагаспадарчай тэхнікай. У гаспадарцы налічваецца 55 трактароў (10 з іх — энерганасныя), 11 збожжаборачных і пяць кормаборачных камбайнаў. Таксама маецца буркаўборачны камбайн, два трактары з прычэпамі апыркваліцкімі, 15 пагурычак, 26 адзінак рухавой тэхнікі. Немалява ўвага ў гаспадарцы удзяляецца добраўрадкаванню, у план на 2025 год — бягучы ремонт трох памішаньняў бычкінак, пабудова дзвюх смяжачных траншаў і добраўрадкаванне, у тым ліку азелененне прылеглых да гаспадаркі тэрыторый, а таксама распрацаваны праект «Белага саду», які яшчэ больш упрыгожыць нашу гаспадарку», — паведаміў дырэктар. Як адзначыў Аляксандр Козіч, галоўнае багацце гаспадаркі — людзі. Тут цяньне як маладых, так і спецыялістаў са шматгадовым стажам. Сярод тых —

Усімі надарна маладыя спецыялісты аграном Эдвард МАЗАН і сакратар Ксенія МАЗАН згулялі вяселле.

Не толькі маладыя спецыялісты, але і маладая сям'я

Аграном Эдвард МАЗАН з агарадка Каменка Шчучынскага раёна пайшоў па шлях свайго старэйшага брата — паступіў у Гродзенскі аграрны ўніверсітэт. Пасля вучобы атрымаў першае працоўнае месца ў КСУП «Імя Адама Міцкевіча». Ды і не адзін прыйшоў у гаспадарку, а з жонкай Ксеніяй. «У калектыве нас прынялі шчырока, адразу далі жыллё і стабільную заработную плату. У сваю чаргу я адразу пачаў старанна працаваць, паказваць сябе, каб апраўдаць надзею кіраўніцтва. Пасля заканчэння адпрацоўкі плануем падпісаць кантракт на пяць гадоў, у выніку на два атрымаем 400 базавых велічынь — вельмі прыемны бонус ад нашай гаспадаркі», — расказаў Эдвард Мазан.

З будучай жонкай малады чалавек пазнаёміўся «па-сучаснаму» — у інтэрнаце. «Спачатку мы проста перапісаліся, а потым усё нек сур'ёзна закруцілася... Цяпер ужо амаль два гады як мы разам. Перапачаткова я адзін планавана пераезджаць сюды, бо будучая жонка павінна была па размеркаванні з'ехаць у Гомель. Пагаварылі з ёй па тэлефоне, паміткавалі... Але тады я паабяцаў забраць яе з сабой. Па выніку так і атрымалася, а мае кіраўніцтва таксама ацаніла: прывёў новага супрацоўніка. З тых часоў і працуем разам. А работа добрая, у нас таксама зарплата стабільная, усе ўмовы створаны. Лічу, не работа, а мара! Вяселле нядарна згулялі ў Гродне. І былі вельмі прыемна здзіўлены, што Аляксандр Уладзіміравіч прыехаў павішаваць нас. Гэта быў такі жэст з яго боку, пасля якога ніякіх пытаньняў аб іншым працоўным месцы не можа нават узнікнуць! Гэта паказчык таго, што наш дырэктар насамарг шануе маладыя кадры. Я ўвесь час стэле-фануюся са знаёмымі ў ўніверсітэце і не толькі, ды ражамендую прыкрасі працаваць у нашу цудоўную гаспадарку. Новым людзям тут заўсёды рады», — удакладніў малады чалавек.

галоўны бухгалтар Іна ЮШКЕВІЧ. Жанчына працуе ў гаспадарцы ўжо 39 гадоў, працаўладкавалася адразу пасля заканчэння Ашмянскага сельскагаспадарчага тэхнікума, прыйшла як малады спецыяліст, з тых часоў і засталася тут. Па ўдзяненні з кіраўніцтвам першы год адпрацавала дыспетчарам, пасля чаго сышла ў дэкрэтны адпачынак. «Пасля выхаду з дэкрэту працавала рэдакцыйным бухгалтарам, з сакавіка 2001 года да сённяшняга дня працую галоўным бухгалтарам. За амаль 40 гадоў май працы ў гаспадарцы многае змянілася. Былі пабудаваны дамы для работнікаў, праведзена рэканструкцыя малочна-тварнага комплексу, пабудаваны новыя... А яшчэ набыта сучасная энерганасныя тэхніка. Гэта камбайны, аўтамобілі, трактары... І сёння мы ўпэўнены рухаемся наперад, стараемся ісці ў на-гу з часам».

Галоўны бухгалтар Іна ЮШКЕВІЧ ўжо 39 гадоў працуе ў гаспадарцы.

Інтэрнат з камфортнымі ўмовамі

«Дом для маладых спецыялістаў гаспадарка ўладкавала ў будынку былога Дома побыту, які быў перададзены нашаму сельскагаспадарчым прадпрыемству», — расказала Таццяна Круская. — Разумеючы, як важна забяспечыць камфортныя ўмовы для моладзі, каб прыцягнуць яе да сельскага жыцця, кіраўніцтва гаспадаркі прыняло рашэнне рэканструяваць старую пабудову за сродкі гаспадаркі. Цяпер на двух паверхах тут размясцілі жылыя пакоі, бытавыя памішаньні, кухню, транжорная зала. «Важна стварыць добрыя ўмовы, і наш інтэрнат цалкам адпавядае такому кірунку. Там і светла, і цёпла, ёсць усё, што трэба для побыту і для таго, каб вёсці здаровае пад жыццё. У інтэрнаце адзін паверх адрэзаны для дзяўчат, другі — для хлопцаў. Усяго жылльвы будынак разлічаны на 16 чалавек».

Сярод «старжылаў» інтэрната — інжынер-механік Аляксей ЕРАМЕЙЧЫК са Слоніма. Ён расказаў аб умовах пражывання ў доме для маладых спецыялістаў: «У інтэрнаце створаны ўсе ўмовы для камфортнага пражывання. Што важна, у кожным пакоі пражае вае па адным чалавеку. У мяне, напрыклад, пакой з калодкай. У гаспадарцы працую ўжо 2,5 года, у свой час браў матываванае накіраванне пры паступленні ў БДАТУ. Вельмі прыемна, што наша гаспадарка сапраўды дапамагае маладым спецыялістам. Тут добра ставяцца да моладзі, забяспечваючы ўсім неабходным. Велізарны плюс — 200 базавых пры заключэнні кантракта на пяць гадоў. Сума немаленькая, гэта сапраўды добрая нагода, каб заду-мацца».

Начальнік МТК «Масты Правыя» Алена ПАЛЮБЯТКА разам з заатэхнікам-селекцыянерам Аленай МАСАНАЙ і заатэхнікам Кацярынай ПАБУДЗЕЙ абмяркоўваюць вяснечнае карміленне.

Сэрца гаспадаркі — малочна-тварныя комплексы

На МТК «Масты Правыя» працуюць спецыялісты, якія з павагай і любоўю ставяцца да жывёл. Сярод іх — начальнік малочна-тварнага комплексу Алена ПАЛЮБЯТКА. Чалавек адказны і дасведчаны, яна працуе са жніўня 2011 года: «Агульнае пагадоўе комплексу — амаль 1650 гадоў. Сяродні надой на карову летась склаў 5600 тон. Сёння тут працуюць чатыры спецыялісты і 23 работнікі. Калектыў — у нас вельмі дружны. Тут працуюць адказныя людзі. Вялікую дапамогу заўсёды знаходжу з боку нашых маладых спецыялістаў. Працаваты і крэатыўныя, яны сапраўды любяць сваю справу, а гэта вельмі важна».

Зусім нядарна заатэхнік Кацярына ПАБУДЗЕЙ працавала ў якасці маладога спецыяліста. Дзяўчына спецыялізуецца на кармах, вядзе справадчы па карміленні, займаецца

біркаваннем цялят. «На дадзены момант вучусь звычайна ў Гродзенскім аграрным ўніверсітэце, да гэтага скончыла Ваўкавыскі аграрны каледж. У нас згуртаваны, вельмі дружны калектыў. Мяне, маладога спецыяліста, добра прынялі ў калектыве. І сёння больш дасведчаныя калежы заўсёды дапамагаюць у цяжкай хвіліцы. Такая велізарная падтрымка з боку кіраўніцтва гаспадаркі, а таксама ад начальніка малочна-тварнага комплексу дарогага варта», — адзначыла дзяўчына.

Заатэхнік-селекцыянер Алена МАСАНА пакуль яшчэ лічыцца маладым спецыялістам. Дзяўчына адраховала 15 года, у асноўным займаецца абнасеаннем кароў, біркаваннем, дапамагае начальніцы комплексу. «Я скончыла Ваўкавыскі аграрны каледж па спецыяльнасці «Заатэхнік». Цяпер вучусь звычайна ў Гродзенскім аграрным ўніверсітэце. Калі толькі прыйшла працаваць у гаспадарку, адразу ж знайшла апору і падтрымку ў асобе начальніцы МТК. Яна навучыла мяне ўсёму, што цяпер ведаю, і я вельмі рада, што спрацавалася з ёй. На жаль, тое, чаму вучаць у каледжы, моцна адрозніваецца ад таго, што адыбываецца на практыцы. Таму падтрымка такога дасведчанага настаяніка для мяне проста неабходна. У цэлым, у калектыве мяне прынялі добра, а нажкі у нашай гаспадарцы і быць не можа», — падзякувала дзяўчына.

Заатэхнік Алена ХАРЧАНКА і эканаміст Ганна БЕЛАВА адпачываюць пасля працоўнага дня.

УНІ 500056755

Данііл ХМЯЛЬНІЦКІ, Алена ДАУЖАНОК. Фота Лізаветы ГОЛАД.

РУП ЛІВЯЦЫ КРОК ДА МАСТОЎШЧЫНЫ

Чаму з году ў год расце патэнцыял раёна

Адным з галоўных багаццяў тут лічаць зямельныя рэсурсы, і, вядома, нездарма. Эканамічна і сацыяльна-культурнае развіццё Мастоўскага раёна залежыць ад сельскагаспадарчай вытворчасці. Тое, як страчуе жыццёдаючая галіна, што вырошчае на палях, і будзе падмукам, на якім будуча эканамічны дабрабыт раёна.

Як паведаміў першы намеснік старшыні Мастоўскага райвыканкама Раман Рубік, з кожным годам тут працуюць усё эфектыўней.

Амаль палову зямельнага фонду Мастоўшчыны займаюць сельскагаспадарчыя палеткі. Пераважаюць прыкладна на долю паліваў і пшэніцы сельскагаспадарчых прадукцый.

У раёне таксама працуе 27 фермерскіх гаспадарак.

Раён спецыялізуецца на жыццёдаючых прадукцыях. Асноўны від прадукцыі — малако, вытворчасць якога дасягае 59 % вагавага аб'ёму. У мінулым годзе атрымана амаль 82 тысячы тонаў. Сярэдняй надой ад каровы павялічылі на 444 кілаграмы і скаваў 73 тысячы кілаграмаў. Лідарам малочнай галіны ў раёне лічаць сельскагаспадарчы ЗАТ «Грудзенскі», дзе гэты паказчык складае больш за 9 тысяч кілаграмаў.

Раман Рубік звяртае ўвагу на ролю прадукцыі, якая дазваляе правесці валасы надой амаль на 6 тысяч тон. Штогод павялічваюцца якасць малака і прадукцыі. Так, сярэдняе скартавае здадкі ў раёне складае 6,7 літраў на гаты казакшы ледзь дасягае 40 %.

Першы намеснік старшыні — чарнальнік у працягу сельскага гаспадарства і харчавання Раман Рубік.

Плануецца закупіць яшчэ 42 адраў. У гэтым годзе таксама ў АТ «Грудзенскі» плануецца ўзвядзенне зямельна-сельскагаспадарчай камплексу на суму 36,4 мільяна рублёў на два тысячы тон. Склад будавацца ў АТ «Чарнальня».

З мэтай палепшання кармы базі ў штогод вядзецца будаўніцтва траншы для нарматываў траўных кармаў. Летась іх пабудавана чатыры, а цяпер на тры тысячы тон конячына пачынае пабудавана селета. На сённяшні дзень эксплуатацыя амаль 100 траншы, што дазваляе значна павялічыць якасць кармы. Завершана работа на раёнскіх МТК «Міхаліўшчына» на 770 дзюнаў харчу і будынка даяльня-малочнага бачы.

Адным з важных перспектываў малочнагатаварнага комплексу на 600 гадоў у філіяле «Дубна», які да канца 2025 года будзе заакцімаваны вядуць вытворчыя рэсурсы раёна.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД

ПА ЗНАКАВЫХ МЕСЦАХ

ДЗЕ ШЛІ БА — ШУМЯЦЬ ДУБРАВЫ

Як Ліпчанская пушча злучыла змест патрыятычна і экалагічны

Дырэктар заказніка Андрэй Варабей распавядае пра цікавыя турстычныя маршруты.

Наша экскурсія пачынаецца ў самым сэрцы заказніка, дзе пачынаюць інфармацыйныя карты і шыльды. Побач аўтамобільнае стацыяна, на яму прыбываюць як турысты, так і асобныя турысты. Адын з пачатковых маршрутаў — пещы, які працягнуць на два кіламетры. Ён вельмі змястоўны і налічвае больш за два дзясяткі розных лакаў. За год тут прамаюць да паўтары тысячы турыстаў, большасць з якіх — жыхары стацыяна. «На гэтых двух кіламетрах усё будавацца — заўважае дырэктар, — історыя, запіска, патрыятызм». І паглядзіце, што экскурсіі разлічаны на тры гадзіны.

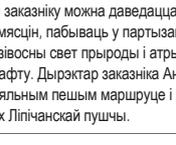
— Зараз мы падыходзім да аднаго са знакавых аб'ектаў, які знаходзіцца проста ў лясной зоне. Такіх аб'ектаў у Беларусі няма, інакш гаварячы аб жудаснай трагедыі. Восі тры прысвечаны ўсім мастацтвам, які удзельнічаў у бавявы дзённа, партызанскім руху ці былі вывезены падчас акупацыі. На помніку больш за 2680 апраўчэнняў, — расказвае Андрэй Міхаліўшчына. — Трагедыя гэтага месца ў тым, што ў гэтых краях і Нёмна знаходзілі стаяні старажытных людзей.

У рэспубліканскім заказніку можна даведацца аб гераймічным ваенным мінулым гэтых мясцін, пачынаючы ад партызанскай зямлянцы, адкрыцця для сьведа дзівоўнасць свет прыроды і атрымаць асалоду ад малаўнічанага ландшафту. Дырэктар заказніка Андрэй Варабей гатовы правесці ці спецыяльным пешым маршруце і расказаць аб самых знакавых мясцінах Ліпчанскай пушчы.

У XIX стагоддзі ў гэтай мясцовасці тагачасны ўладар князь Чавырнінскі разгарнуў вытворчую дзейнасць — гарбарню і шклянню. Яшчэ можна ўбачыць нават рэшткі дзяржарнага промыслу.

Даволі цікавы раздзел маршруту — экалагічны. Дырэктар пушчы звяртае ўвагу на інфармацыйныя стэнды з вядомымі раслінамі і жывёламі. Згодна з ім, тут жыўць такія чыраванкія віды жывёл як птушак, як барсук, соня азірачкіна, аля, малы падарок, белае чапля, вялікі крахаль, вераб'іны сын. З раслін — лілея кубраная, любка зялёнаветкавая, будрач звычайны, жывучка пярэдынальная. Даволі расцвучае чорная і белая бярэза, дубчы, са сваім падымам. Незвычайна цікавыя можна назваць вялікая дрэва з дзіўным розным гнэўду і шпаконку. Для наведвальнікаў нават праводзіцца віктарына на тэму «Якому віду птушак аддавае тое ці іншае гняздо».

Сяцка выводзіць да дубравы, што займае больш як 30 гектараў. Непадалёк масток з асінавым калом, які згодна з паданнем, змяняе назвар, варты праціць па ім ці патрымацца за асіну.

Упунке жылі для птушчых насельніцтва.

Падчас паездкі, асабліва ў лютым, наведвальнікі могуць наведаць музей і прагара калі каміна.

Тут сабраны пароды дубаў, які растуць у пещы. Студэнты біялага-экалагічнага факультэта ГРДУ падчас практыкі дамаглі стварыць калекцыю насельніцтва лесу.

На маршруце створана 13 мейсцаў адпачынку. Праду, гэты толькі тэрыторыя для папатак. Але, яшчэ тут можна ўбачыць і першы ааль для турыстаў. Ён будзе размяшчаць у так званым «Цэнтры». Будынак на 250 «квадратаў» доўжыцца паўстаў, і перпендыкулярна да яго адбудуецца. Такім чынам, у заказніка будзе свой адміністрацыйны аб'ект з пакомі для турыстаў і музейнае. Сяды момант будзе звярнуцца з пільнымі арганізацыі пещы і венамаршуту, співаць на падырках, якія становяцца велікім папулярным.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД

КАВЭЖНІКА ДАУГА СЛУЖЫЛА

ААТ «Мастоўскі рамонтны завод» забяспечвае другое жыццё беларускага трактара

Прадпрыемства заснавана ў 1966 годзе і з'яўляецца афіцыйным дылерам РУП «МТЗ». За амаль шэсць дзесяцігоддзяў кампанія значна пашырыла асартымент прадукцыі і паслуг. Апошнія пяць гадоў завод узначальвае Аляксандр ПРЭДКА.

Дырэктар Аляксандр ПРЭДКА размаўляе з калектывам ва ўчастку рамонтнага аграгата. Злева направа: сяспар Уладзімір КУРАПАЦКІ, электравадар Віктар РУШКІЦКІ, сяспары Аляксандр ПАЛЮБЯТКА, Генадзь ІМАМАЎ і Сяргей КАЗАК.

Асноўная дзейнасць прадпрыемства кіравана на рамонт і тэхнічнае абслугоўванне машын і абсталявання, якія выкарыстоўваюцца ў сельскай і лясной гаспадарках. Гаворка ідзе аб трактарах МТЗ усіх мадыфікацый, вазулоў і аграгатаў да іх.

На базе заводу створаны тэхнічны цэнтр ААТ «Мінскі трактарны завод», які пастановай для сельскагаспадарчай Гродзенскай воб-

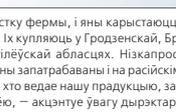
ласці аддавае тэхніку і вядзе тэхнічнае суправаджэнне ў гарантыйны перыяд эксплуатацыі.

— Час не стаць на месцы. Тэхніка становіцца больш складанай, больш разуменнай, больш надзейнай. Магунтай і ляскаў у кіраванні. Тэхналогіі рамонту і тэстам папалешыліся. Змяніліся падыходы, з'явіўся больш дасканалы інструмент — напільныя, металі-

за ачыстка фермы, і яны карыстаюцца пошым. Іх купляюць у Гродзенскай, Браслаўскай, Магілёўскай абласцях. Нізкапрафільныя кабіны запарэбаваны і на расійскім рынку. Усе, што ведае нашу прадукцыю, задаволены ёю, — аказітуе ўвагу дырэктар.

Што датычыцца вярнуці, летась яе атрымана амаль 7 мільянаў рублёў, што вышэй за папярэдні перыяд. Прыбытак ад рэалізацыі прадукцыі і паслуг склаў 825 тысяч рублёў. І тут таксама дынаміка ў бок росту.

Дырэктар таксама адзначае, што завод пастаянна змагаецца за якасць, бо толькі тады прадукцыя і паслугі будуць запарэбаваны. Прадпрыемства абслугоўвае не толькі Гродзенскую вобласць, але і актывна працуе з рэспублікай і Расійскай Федэрацыяй. «Ясць

Сяспар Вера КАНТОР збірае кабіну.

разнае абсталяванне. «Гэта значны плюс», — лічыць Аляксандр ПРЭДКА.

Дырэктар зазначае, што за мінулы год прадпрыемства дасягнула пэўных паказчыкаў вытворна-гаспадарчай дзейнасці. Аб'ём прадукцыі і паслуг склаў 5,5 мільяна рублёў, што вышэй папярэдняга перыяду на 108 %.

Усё адпраганана 106 трактарамі Беларусі розных мадыфікацый, і гэта на 13 больш, чым у 2023 годзе. Атрымана вярнука на суму 3,1 мільяна рублёў. Завод удасканальвае габарыты тэхнікі.

— Мы не толькі рамонтуюем капітальна трактары, але і падаганем тэхніку над патрэбы вытворцаў. Напрыклад, ставім нізкапрафільную кабіну і адвал, каб трактар мог увайсці на ферму з нізкімі стоіламі ці нізкімі праёмамі. Такія трактары робяць

Токар Валерый ГАЙДАШ высвядравае запом.

аэрацыйным партнёрам гарантывана», — рэзюмэ дырэктар Мастоўскага рамонтнага заводу.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД, УНП 50012647

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ по продаже не завершенного строительством жилого дома и земельного участка в частную собственность в г. Гродно 22 апреля 2025 года

№ лота	Местонахождение земельного участка по кадастровому номеру	Площадь земельного участка, га	Характеристика (описание) не завершенного капитального строения	Ориентировочные цены по подготовке документации на строительство капитального строения земельного участка, руб.	Сумма залога, руб.
1	Гродзенская область, г. Гродно, ул. Рабанаўска, 11 У-102, микрорайон «Барановічы» 7-44100000030030685	0,0964	Незавершенное незаэксплуатируемое капитальное строение. Площадь застройки 131 кв. м, фундамент, железобетон. Земельный участок расположен в охранных зонах электрических сетей (0,038 га)	23 506,29 (4 814,33; 18 691,96)	359,94 4 700,00
2	Гродзенская область, г. Гродно, ул. Роканова, 110 У-157, микрорайон «Зарічча» 4-44100000030040431	0,1047	Незавершенное незаэксплуатируемое капитальное строение (площадь застройки 21 199 кв. м, общая площадь 174,6 кв. м, степень готовности 41 %. Фундамент бетонный, наружные стены: блоки газосиликатные, столбы кирпичные, внутренние стены, перегородки: блоки газосиликатные; терраса	55 311,35 (34 224,77; 21 086,58)	405,18 11 000,00

Целевое назначение: земельный участок для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Искренние коммуникации на участке отсутствуют. Возможность подключения к инженерным сетям водоснабжения, газоснабжения, электроснабжения и пр., в точки подключения определяются проектом. Земельный участок может иметь ограничения и обременения. Назначение земельного участка в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества: земельный участок для размещения объектов утилитарной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организации по государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартирами (блочно-индивидуальный жилой дом). Условия, предусмотренные в решении о формировании земельного участка для проведения аукциона и предоставлении информации о проведении аукциона, в том числе распада, связанных с изготовлением и предоставлением участникам аукциона необходимой информации. Обращение на государственной регистрации прав на земельный участок в РУП «Гродзенское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в двухмесячный срок с момента подписания протокола о результатах аукциона либо признания аукциона состоявшимся, продажа имущества, приобретенного участником аукциона. Победитель аукциона обязан в течение срока строительства возместить затраты на инженерную и транспортную инфраструктуру согласно инженерно-техническому проекту в соответствии с постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 01.04.2014 г. № 298 и решением Гродзенского городского исполнительного комитета от 12.04.2022 г. № 260.

Организатор аукциона: коммунальное предприятие по оказанию услуг «Гродноэнерго» (г. Гродно, ул. Советской, 11), телефон: +375 (152) 826055, 826056.

Для участия в аукционе необходимо: внести задаток в установленном размере, перечисленный на расчетный счет БУ «АКБВ» 3012 0000 4181 0400 0000 Гродзенскага абласнога ісправлення № 4001.040.04.000 «Беларусбанк», г. Гродно, ВУЛ АКБВБВХХ, код назначения платежа 40001, УНП 500727594, поплацельч-

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский центр инвестиций и приватизации» (Организатор торгов и оператор электронной торговой площадки: torgi.r.by, место нахождения: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 321) по поручению «АТ «Агрокомбинат «Ильич» (Продавец, место нахождения: 223043, Минская область, Минский район, п/о Большевичи) проводит открытый аукцион

по продаже транспортных средств, расположенных по адресу: Минский р-н, п/о Большевичи:

- Лот № 1:** Автомобиль грузовой самосвал МАЗ 6517 05-231, 2006 г. в., регистрационный знак АХ 8526, кузов (рама) № УЗМ55170500000074, цвет — белый, инв. № по бух. учету 35498. Начальная цена с НДС (20%) — 24 000,00 бел. руб. Задаток 10 % от начальной цены — 2 400,00 бел. руб.
  - Лот № 2:** Автомобиль грузовой самосвал МАЗ 551605, 2009 г. в., регистрационный знак АН 3081-8, кузов (рама) № УЗМ55160500018855, цвет — белый, инв. № по бух. учету 358. Начальная цена с НДС (20%) — 14 640,00 бел. руб. Задаток 10 % от начальной цены — 1 464,00 бел. руб.
  - Лот № 3:** Автомобиль грузовой самосвал МАЗ 555142, 2008 г. в., регистрационный знак АС 2305-5, кузов (рама) № УЗМ55514200002323, цвет — белый, инв. № по бух. учету 80502. Начальная цена с НДС (20%) — 10 920,00 бел. руб. Задаток 10 % от начальной цены — 1 092,00 бел. руб.
- Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 (двадцати) календарных дней с даты проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором-основанием.
- Организатор торгов имеет право отказаться от их проведения: в любое время, но не позднее, чем за три дня до наступления даты проведения аукциона.
- Победитель аукциона (единственный участник аукциона) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов в размере 10 (десяти) процентов от окончательной цены продажи предмета аукциона.**
- Электронные торги проводятся в порядке, установленном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 г. № 608 и регламентом электронной торговой площадки «ТОРГИ.RBY», размещенном по адресу: torgi.r.by. Информация о проведении аукциона размещена на сайтах: auct.r.by, torgi.r.by. Электронные торги состоятся 21.04.2025 в 10.00. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 17.04.2025 до 17.00.
- Тел.: 8 (017) 516-80-55, 516-90-64; (029) 102-21-17. Факс для оформления: 8 (029) 116 45 00.**

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» (Организатор электронных торгов, Оператор электронной торговой площадки) извещает о проведении электронных торгов по продаже имущества в связи с неполатой жилищно-коммунальных услуг.

Электронные торги состоятся 23.04.2025 в 11.00

Лот № 1: Квартира № 36 с инв. № 500/D-191352 (общая пл. — 47,5 кв. м, число комнат — 2), расположенная по адресу: г. Минск, ул. Козыревская, д. 35, корт. 2, кв. 36.

По информации, предоставленной Администрацией Ленинского района г. Минска, задолженность по оплате жилищно-коммунальных услуг составляет 17 400,00 руб. Шаг аукционных торгов — 5 %.

Порядок проведения электронных торгов определен Регламентом электронной торговой площадки «GOSTORG» (далее — ЭТП). Детальная информация об условиях торгов, в том числе об оформлении участия в них, условиях торгов размещена на ЭТП. Продавец — Администрация Ленинского района г. Минска.

Задаток перечисляется на р/с БУ «АКБВБВХХ» 3012 7800000100000000 «ОАО «Беларусбанк», ВК ВАРБВБВХХ, поплацельч — РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 130055182. Оказание приема заявления и прилагаемых к нему документов и дат: 21.04.2025 в 16.00.

Организатор электронных торгов: ЭИ (017) 324-70-57; (029) 356-90-03; (029) 550-09-52; torgi@ino.by; сайт ЭИ: auct.r.by; torgi.r.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Немецкая, д. 40, оф. 46, оф. 2. (основана на 30 %)
Продавец	ОАО «Воронская сельхозтехника», Гродзенская обл., Воронский р-н, д. Боры. УНП 191021330
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Комитат оценка», Мстоплачьева — Гродзенская обл., Воронский р-н, Заборонскі в. УНП 191021330

Продавец/оператор ЭТП (имущество реализуется одним лотом):

Производственная база в составе: здание столпного цеха (454,8 кв. м, 4211-1876, составные части — пристройка), здание мастерских (1293,2 кв. м, 4211-1879, составные части — заборы, ворота, прокатная часть, участки линейной электроподстанции), здание пункта технического учета (412,4 кв. м, 4211-1882), здание проходной (243 кв. м, 4211-1881, составные части — терраса), здание котельной (263,3 кв. м, 4211-1877, составные части — две пристройки), склад газоблоков (23 кв. м, 4211-3185) — все (501,4 кв. м, 4214-3184).

Сведения о земельных участках, предоставленных продавцу на праве постоянного пользования, п. 8.7861 № 1: для размещения объектов промышленности (ограничения (обременения) — охранные зоны линейных электролиний, п. 1.5000 кв. м, 0,0057 га — для обслуживания склада газоблоков

Начальная цена с НДС 20 % — 69 146,04 бел. руб. (основана на 30 %)

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/счет: BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк Белгосбанка», БИК BELB2BYX, УНП 301 021 380. Поплацельч: платёжка — ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора — 15 (пятнадцать) рабочих дней после завершения торгов

Условия оплаты предмета аукционных торгов

Если мыль продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласовавшим приобрести предмет аукциона) не заключен договор, увеличенной на 5 % в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и в порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения электронных торгов, критерии выявления победителя торгов, порядок оформления участия в торгах и результаты торгов установлены регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенном по адресу: [www.ipmtorgi.by](http://ipmtorgi.by)

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласовавший посылить начальную цену предмета торгов в размере 5 %, обязаны возместить организатору торгов затраты на проведение аукциона и оплатить установленное вознаграждение 6 % от цены предмета торгов в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения электронных торгов

Предущее извещение опубликовано в газете «Звезда» от 11.01.2025

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее, чем за один день до наступления даты проведения аукциона

Дата и время начала и окончания электронных торгов — с 11.00 до 12.00 22.04.2025

Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки. В случае, если ставка поступила менее чем на 10 минут до окончания торгов

Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 01.04.2025 до 17.00 (включительно) по адресу: [www.ipmtorgi.by](http://ipmtorgi.by)

Контактные телефоны: +375 (17) 310-36-37; +375 (29) 154-34-35; auction@cpo.by

РЭАНАНС

АСЭНСАВАННЕ. ПРАЗ БОЛЬ, ЖУДАСЦЬ І СТРАТЫ

Тыя, хто з'ехаў, расказваюць праўду аб жыцці за мяжой

18 сакавіка ў эфіры Белтэле-радыёкампаніі быў паказаны заснаваны на рэальных падзеях дакументальны фільм «Чужое неба». У ім — гісторыі беларусаў, якія па розных прычынах апынуліся за мяжой пасля падзей 2020 года. Яны расказалі, з чым давялося сутыкнуцца ў эміграцыі, якімі былі быт, работа і сямейнае жыццё удалечы ад дома. У фільме знайшліся месца і гісторыі шчаслівага вяртання на Радзіму.

ваннем. «Я спрабавала ўладкавацца на працу, менавіта ў літоўскі калектыў, каб хутчэй лепш вывучыць мову і інтэгравацца ў грамадства, але сутыкнулася з цяжкасцю з боку літоўцаў. Ты можаш быць наколькі чужым каштоўным супрацоўнікам, за тым не заступацца, прыярэты заўсёды будучы адывае літоўцу, нават калі ў яго нізкая кваліфікацыя. Акрамя гэтага, не выкароўваюць ўмовы па зарплатце. Ты нікога не зможаш з гэтым зрабіць, таму што дагавор падпісваеш на літоўскай мове. Падпісваеш, што даюць, а зарплата там у два разы ніжэйшая», — раскавае Алена.

Як выклі, жанчыны вымушаны працаваць неафіцыйна, у клініку. «Я не магу нікога адываць. Мне ўжо амаль 35 год, і я не ўзяўшо, што мне чакане ў будучыні і як я змагу заробіць хоць на нейкую пенсію. Таксама у мяне няма медыцынскай страхой. Хацелася б прысціць курсы літоўскай мовы, але мне цяжка злучыць іх у свой графік. У мяне няма стабільнага рабочага дня. Я еду працаваць тады, калі мяне завуць. Альбо працую і ў часе

«НЕ Ў ТВАІМ СТАНОВІШЧЫ КАЗЫРАЦЬ»

З цяжкасці пасля выезду з Беларусі сутыкнулася і 22-гадовая Вераніка. У 2022 годзе яна прыехала жыць у Вільнюс. «У мяне не было грошай, і я пісала ў розныя арганізацыі, просіла дапамогу. Усе мне адказалі, што ў іх члпер няма магчымасці дапамагашь франкава. За першыя паўгода ў Літве змяніла сем кватэр. У адной з іх жылі сем чалавек. Мне даводзілася спав на падлозе, часам без матраца», — раскавае Вераніка.

Хутка дзівунына аказалася па вушы ў даўгах, а ў Вільнюсе не было ніякіх дэмаў, якія маглі б яе падтрымаць. У мабільным дадатку для знаястваў Вераніка пачала перасявацца з літоўцамі. Пасля інтэрв'ю сувязі нонанэма пакінула дзівуныне 50 еўра. «Я сказала яму, што я не праступаю. На што ён сказаў: «Не ў тваім становішчы казыраць». Я разумела, што мне вельмі патрэбны гэты грошы, таму што ў мяне было даўгоў на 1,5 тысячы еўра», — раскавае дзівунына.

Пасля гэтага выпадку яна вырашыла, што зможа заробіць такім чынам. «Аднойчы я пайшла ў клуб і чакала, што да мяне нехта падыхдзе. Падыходзіў мужчына, мы сталі размаўляць. Ён прапанаваў паехаць да яго, на што я адказала, што гатова за грошы. Мы паехалі да яго. Ён мне прапанаваў, так, на працягу двух-трох месяцаў я хадзіла ў клубы», — усмешкае Вераніка. Праз гэтыя здарэнні, што мужчыны не прашалі.

«Мае суседкі далі мне грошай на пісцолага, таму што бачылі, што ў мяне былі зрыны, я раптоўна пачынала плакаць, мне хацелася «паразказа». Я пайшла да пісцолага, з ім мы пачалі разбіраць мае праблемы. Яна мне дапамагала, каб я да гэтага (занятку) праступаючы. — «Зв.» не вярнулася. Літаральна тыдзень таму я ўладкавалася на працу афіцыйнак. Не ведаю, што будзе далей. Цяпер мне вельмі цяжка», — падкрэсла дзівунына. 3-а тае высокіх ціс на прадукты яна можа сабе дазваляць толькі рэчку з рыкамі, а пра забавы размовы наогул не ідзе.

«КАЛІ Я ПРЫЙШЛА Ў ПАЛКІНІКУ, ТО АКАЗАЛАСЯ, ШТО МАЯ СТРАХОЎКА НЕ ПАДЫХОДЗІЦЬ»

Разам з маці ў 2024 годзе ў Вільнюс выехала 20-гадовая Таціяна. «У Літву ў мяне былі знаямы. Ён прытуліў нас часова ў сваёй кватэры. У ёй пражывалі ўжо тры чалавекі. Мы пачалі апытваць шукка жыццё. Таціяна аказалася цяжка, паколькі цяпа на жылце тут камяніцы, дэпазіт — 1,5 тысячы еўра. Мы не маглі афіцыйна працаваць. Працаваць неафіцыйна таксама было праблематычна

з-за невядзення літоўскай мовы. Мы падраблялі, дзе была магчымасць: мылі посуд, падлогі. Я пайшла вывучаць на ўніверсітэт. Паколькі ВНУ больш не дапамагала людзям, якія выехалі па палітычных прычынах, — на вывучанне платнае, таксама вельмі вялікая сума, кую мы не можам сабе дазваляць. Мы пачалі працаваць у доўгі, які будзем пацук адываць», — адзначыла Таціяна.

Цяпер для маці дзівуныны востра стаіць пытанне здароўя: з-за цяжкай фізічнай працы ў яе пачаліся праблемы з суставамі. «У мяне таксама ёсць пытанне, звязанае са здароўем. У Беларусі была на ўліку ў неуролога. Года там мне казалі, што ў мяне ў галаве дубляк з двух бакоў. Яна не злаякшая і не падбараксанна, проста трэба ўвесь час сачыць за гэтым, каб усё было ў парадку. Междзякантозна гэта нельга вывучыць, мы толькі прымаем абязбоўвальныя, ажно трыпаціны. 3-а тае, што мы з'ехалі, курс аб'яднавання я не скончыла. А калі прыйшла ў паліклініку тут, то аказалася, што мая страхойка не падыходзіць для таго, каб прадаўжаць абследаванне і лячэнне. Нават пачаў пакуль гэтага зрабіць не магу, таму што патрэбна дзяржаўная страхойка. Яна робіцца, толькі калі ты афіцыйна ўладкаваны на працу», — са спытанні на вачах раскавае Таціяна.

«ПРА ГЭТА ТРЭБА КАЗАЦЬ»

І такіх гісторыяў у фільме не адна, і не дзве. Літаральна ўсе яго героі з'яўляюцца частку прыходзіць да асэнсавання таго, што няма на гэтым свеце нічога даражэйшага за твае самыя традыцыйныя каштоўнасці і за Радзіму, за Беларусь, дзе адчуваеш па-спраўдому годным чалавечам.

Вос, што кажа на гэты конт Юлія, чы горка і трагічная гісторыя таксама паказана ў «Чужым небе». «Німа за што там (у Германіі) — «Зв.» было трагедыя. Я дадому хацела, перагаварыла з супраціўнай прынціпу для жанчыны. Яна сказала, што нас могуць вывезці, бо ў нас літоўскі візы, праз Літву. Мы так і дамовіліся, што нас проста вывезуць у Літву. Па нас прыехала падарунак, я сабрала чмадад і ўзяла дачку. Мужа павялі ў кайданка, каб ён не перахадзіў Суліменюне-не-было-нічога: я хацела з'ехаць дадому. Як атрымалася, так зрабілі гэта», — раскавае Юлія.

А калі яна прыехала ў Беларусь, то адчула вельмізную пацук: «Я апынулася дома. Якія б пытанні ні паўсталі, тут мае блізкія, родныя, усё можна вырашыць. Спакойна і ў бліскучы».

Гаворачы пра здымкі фільма, Юлія прызналася, што ідэя расовету сваёй гісторыі шырокай аўдыторыі спанату была для яе хваляючай, аднак яна адважылася: «Гэта такая гісторыя... Разумою, што многія жанчыны не вырашалацца на гэта, змаюць страх, не выносьць смеше з калі. Але пра гэта трэба казаць. Магчыма, каб абдзецці пачула пра тое, маё рашэнне (аб адвезце з Беларусі) — «Зв.» было б іншым і мам дзецям не давалася б спотыкі перажыць».

Паводе БЕНТА.

МЕРКАВАННЕ

ЧУЖОЕ НЕБА: ВІРТУАЛЬНАЯ КАРЦІНКА І РЭАЛЬНАСЦЬ

18 сакавіка 2025 года на беларускім тэлебачанні адбылася прэ'ера дакументальнага фільма А. Марціненка «Чужое неба».

Неудрагелісты сюжэт паказвае рэальныя карціны жыцця беларускіх грамадзян, якія па розных прычынах вярнуліся ў «хараство» еўрапейскай дэмакратыі і пакінулі Радзіму. Тэлевізійны праект не змяшчае ідэалагічных ціс, не дае ацэнкаў, а прымушае кожнага глядача задаць сабе аднае пытанне: «А хацеў бы я для сябе падобнай будучыні?»

У цэнтры апаведу лёс 37-гадовай жанчыны, якая ўсёсць за мужам, з двума непаўлетнымі дзецьмі з'ехала па лепшае жыццё ў Еўропу. Натрапляючыся на «хараство» змяжанага жыцця, яна знайшла ў сабе сілы вярнуцца з дачкамі дадому ў Беларусь, пакінуўшы ўжо былога мужа ў «еўрапейскай раіні». Праз гэтыя яе жыццё на чужыне — не нейкі трылер, а тыповы шлях лобка эмігранта. Чаго ў ім больш? Трагедыі, драмы ці прагі «прыгоду і ўпэўненасці па ўласнай выключнасці, кожны глядач вырашае сам.

Паралельна з асноўнай лініяй паказваюцца і іншыя нашы супрацімаў, якія з'яўляюцца па лепшае жыццё. Сярод іх вельмі шмат зямлі малых людзей, якія ў 2020 годзе былі неадарэзанымі. Яны, паддаўшыся прыгожым абяцанням і інфармацыйнаму напампоўванню, з'ехалі за мякю ў перыяд з 2022 да 2024 года. Па сутнасці, гэта ахвяры прамывання мазгоў, якім мэтаанакрвана Украінай і чужымі на ідэях. Сярод іх — студэнты, творчыя людзі, гэі, нашыя малодыя людзі, якія робіць першыя самостойныя крокі ў жыцці. Толькі апынуўшыся на чужыне, яны ўсёсмаюлі, чаго пазабавіліся.

Пры гэтым практычна ва ўсіх гісторыях, якія яны раскаваюць самі, ад першай асобы, праглядае крыўду на тое, што іх лічаць людзьмі другога гатуна, ушчамляючы ў правах на працу, годнае жыццё, магчымасць забяспечваць мінімальныя ўласныя заплыты. Усе эмігранты скрадыцца на прававую неабароненасць, праблемы з жыллем, негатыўнае стаўленне мясцовага насельніцтва, адсутнасць грошай, неабходнасць увесь час працаваць за калейкі на самых неспрыяжных месцах — ніякмыа, прыбяральшчыках, пасудымыйках, чорнаробацкіх, кура'ерамі... Многія з іх знаходзяцца ў прыгнечаным псіхалагічным стане і не бачаць сэнсу ў жыцці.

І гэта пры тым, што ў Беларусі нават самыя «абзадленныя» з іх мелі дастойнае жыццё, магчымасць вывучаць і працаваць, сацыяльны гаранты і поўны медыцынскі пакет. Усё гэта было абменена на віртуальную карцінку, а калі наступіла працерацэранне ад зыфараў — прышло разуменне ўласнай безабароннасці і нікчэмнасці. Ты больш што пра гэта ўсё ім неадарэзанае гаварылі ў роднай краіне бацькі, педагогі, СМ. Вера ў «дэмакратыяныя каштоўнасці» аказалася больш перакананчай і кожны з добраахвотных эмігрантаў прымуў расінае шукашь шчасце за межой.

Невыпукова ў Канцэпцыі нацыянальнай бліскі Рэспублікі Беларусь, звачнаецца, што інфармацыйная сфера становіцца арэной міждзяржаўнага супрацістання. У выніку культуры ідэалагічнай экспансіі, у асноўным арыентаванай на спажыванне, мэтаанакрвана скажаецца історыя праўды, ажыццяўляецца фальсіфікацыя гісторыі, разбураюцца культурна спадчына чалавечтва, тра-

дыцыйнае духоўна-маральнае каштоўнасці народаў, іх нацыянальная ідэнтычнасць, інстытут сям'і і прастора міжкультурнага ўзаемадзейня. Электронныя сродкі масавай камунікацыі аказваюць усёсмаюлы ўплыў на грамадска-палітычны і сацыяльна-эканамічныя працэсы, выкарыстоўваюцца для правакавання ўнутраных канфліктаў і разбураення дзяржаў.

Арганізаваная іміграцыя — гэта элемент падрыўной дзейнасці супраць дзяржаў. Практычна кожны ўдзельнік праекта згадвае пра Польшча, Літоўскае пасольства, якія ажыццяўлялі візавую падтрымку іх выезду.

Сярод стратэгічных нацыянальных інтарсаў Беларусі адназначна: забяспечанне незалежнасці, тэрытарыяльнай цэласнасці і суверэнітэту, непахіснасці канстытуцыйнага ладу і ідэалагі Беларускай дзяржаў, ускрыжжа абарона Беларускай як унікальнай гістарычнай супольнасці і адзінай крыніцы дзяржаўнага ладу, захаванне самабытнасці, умяшчэння духоўна-маральнага каштоўнасці Беларускага народа, развіццё сучаснай культурнай прасторы краіны, абарона гістарычнай памяці; усёсмаюлы абарона і зберажэнне інстытута традыцыйнай сям'і саюза паміж жанчынай і мужчынам па нараджэнню; патрыятычнае выхаванне грамадзян, захаванне традыцыйных сямейных каштоўнасцяў, пераамясці пакаленняў; ўстойлівае сацыяльна-эканамічнае развіццё; ўстойлівае канкурэнтна-спадчынае беларускай эканомікі; удасканаленне навукова-тэхналагічнага і аддукцыйнага патэнцыялаў; дабрабыт грамадзян, стварэнне камфортных умоў для жыццёдзейнасці і развіцця асобна-нацыянальнасці.

Усё гэта — базіс для функцыянавання грамадскіх інстытутаў, тое, што родная дзяржава рэальна рэалізуе на пастанянай аснове.

Па-чалавечы становіцца шкада нашых грамадзян, якія, паддаўшыся дэструктыўнай прапагандзе, ламаюць уласныя жыццё і будучыню, аднак з пункту гледжання дзяржаў і грамадства яны з'яўляюцца думоючы выключна пра сябе, не забываючы пра ўласныя правы, але і не ўспамінаючы пра абавязкі. «Бясплатнае сыр бывае толькі ў пастцы» — гэта народная мудрасць праверана стагоддзямі. Асобныя «рэлуканты» гэта пачалі усёсмаюліць толькі сёння.

Лічу, што фільм «Чужое неба» трэба праглядзець усім беларускім школьнікам, а пажадана і іх бацькам. Нярэдка наша аб'якаваець губіць нашых дзяцей, калі мы забываем казакі ім праўду, аберагаючы аб іх рэачнасці.

Асабліва каларыт дакументальнаму фільму надае 69-гадовы былы жыхар Барыска, які ў мадэі з надлісам «Свабоду Статкевічу» разгалгоўствае аб цяжкасці жыцця ў Польшчы і адсутнасці пенсіі па ўзросце. Калі з дзецьмі і моладзю ўсё было-мешчэ разумела, то гэты «дзідзена» не мог не разуменць, што ён нікому ў Еўропе не патрэбны. Яго палодзіны дагатуць аб неазадовольнасці ўласнай краінай, а усё астатняе — вынік страчаных даброт. Аднак і для такіх персанжаў ідзе шлях для вяртання — камісія па разглядзе зваротаў грамадзян Рэспублікі Беларусь па пытаннях учыненасці імі вяртаваўшыся. Краіна дзе шанс усю вярнуцца і прынесці карысць уласнаму народу і Беларускаму грамадству.

Беларусы — талеранты і добры народ, які стагоддзямі кіруецца прынцыпам «пакажаны на памылку мач не можа». У кожнага ёсць права на памылку, якую можна выправіць, аднак лепш яе не рабіць. Менавіта пра гэта дакументальны фільм «Чужое неба».

Мікалай БУЗІН, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў, доктар ваенных навук, прафесар.

АД АЎТАРА

«Гэта фільм пра Беларусь», якія па самых розных прычынах пасля падзей 2020 года апынуліся за мяжой, у асноўным у Літве і Польшчы. Яны чынера і адкрыта раскаваюць, з якімі цяжкасці ім давалася сутыкнуцца — у жыцці, на рабоце. Усё сумленна, з першых вуснаў, хлопцы і дзівуныны раскаваюць сабе. У фільме няма ні слова закардавага тэксту ад аўтара. Усё раскаваюць самі героі — голая праўда, скажам так», — распавядае на закрытым паказе фільма ў сталінінскім кінатэатры «Перамога» палітычны аглядальнік Белтэле-радыёкампаніі, аўтар фільма Аляксей МАРЦІНЕНКА.

Ён адзначыў, што ў краіне во-сем героюў. Праз гэтыя ў канчатковы варыянт фільма трапіла не больш за 10% ад усёго матэрыялу. «Мы працавалі над фільмам каля года. Не ўсе героі хоць-чэ гаварылі на такіх інтымных тэмях. Гэта, дарэчы, таксама адна з асаблівасцяў фільма. У інтэрв'ю і сацсетках нам раскаваюць гісторыі, што там здаралася жыццё, якія там класныя славуціцы і ўсё астатняе. А каштоўнасць гэтага матэрыялу аказалася заключана ў тым, што яго не прынята выступаць напакань», — зазначыў аўтар і падкрэсліў, што галоўнай аўдыторыяй гэтага фільма — наша моладзевая пакаленне.

Ён дадаў, што фільм дапаможа некалькім людзям пераамясціць раіскаў каштоўнасці за межой. «Ганей называлі гэта ўсё раіскаў садам, але ён раіскаў не для ўсіх, там ёсць такі бок, які не прынята выступаць напакань, і мя яго пакажам».

ПРОСТА ХОЧАЦІА ЛЕГЧЫ НА РЭЙКІ І НАЗАЎСЭДЫ СКОНЧЫЦЬ ГЭТУ ПРАБЛЕМУ»

34-гадовая Алена жыве ў Літве з канца мая 2023 года і да гэтага часу чкае разрашэння па прыстанцыі, у якім ёй раней адмовілі. Цяпер ідзе працэс абскарджання гэтага рашэння ў судзе. 3-а тае, што яна не атрымала ў Літве афіцыйнага істаўса, Алена пастаянна сутыкаецца з са-

Аўтар фільма Аляксей Марціненка і ягоныя герояў.

будучы прадукты і адзенне, альбо вушы літоўскаму мову і жыць пад мастам», — рэзюмюе Алена.

Жанчына дадае, што ў Літве спрабуе быць карысным членам грамадства, але гэтага аказваецца недастаткова. «Ты павінна быць яшчэ больш зручным членам грамадства. Проста хочашча лепшы на рэйкі і назаўсэды скончыць гэту праблему».

Алена таксама згадае, што звярталася па дапамогу асабіста да дырэктара офіса Freedom House ў Вільнюсе Віталя Юркіна. «Я больш не хачу мець зносіны з гэтай арганізацыяй. Ён са многа гаварыў і зрабіў высновы, што я гароза нацыянальнай бліскіцы Літвы. Я не хацела б, каб ён пра мяне што-небудзь чыў, богаў, ведаў і нека ўдзельнічаў у дапамозе мне. Па-першае, гэта немагчыма, таму што ў мяне папшарт амаль скончыўся і я не ведаю, куды там можна ўкцець гуманітарную візу. Па-другое, я лепш іду ў беларускаму турму, чым прыму дапамогу ад такога чалавеча. Калі будзе цяжка, ён мяне проста даду. А цяпер ён дае інтэр'ю, дзе раскавае, як беларускаму тут добра», — дзеліцца жанчына.

ГЕАПАЛІТЫКА

ЗАХАД ЗАРАЗІЎ СЕРБІЮ «КАЛЯРОВАЙ РЭВАЛЮЦЫЯЙ»

Як Еўрасаюз змагаецца з краінамі, якія падтрымліваюць добрасуседскія сувязі з Расіяй

Чарговую «каляровую рэвалюцыю» пасля няўдалага грунзінскага майдана, а прасціў качуцы спробу дзяржаўнага перавароту, мы назіраем у Сербіі. У той самай шматпакатнай Сербіі, якую ў 1999 годзе так немілазборна і па-варварску бамбіў самы «міралюбны вайсковы блок у свеце» — НАТО і ў якой упершыню ва ўсё аспектах была адпрацавана праслаўная метадычка Шарпа.

Абсалютна фармальнай падставой для пачатку цыпераных прастаў стала леташняя трагедыя ў Нови-Садзе, калі на чыгуначным вакзале ў выніку абвалена бетоннага казырка загінула 15 чалавек. У адказ на гэту трагедыю студэнты пачалі арганізаваць на бібы падчыме нябачным, але дакладным кіраўніцтвам, блакравецкіх універсітэтаў, школы і транспартныя вузлы. Сёння прастаў у Белградзе вышліў іду далёка за рамкі студэнцкіх хваляванняў і ўсе больш выразна гнадаюць мэрапрыметнасць, прадудельнікаў метадычкі Шарпа. Тым, хто прастаў, носяць сербскія сцягі, патрабуюць перамены, перакрываюць вуліцы, спрабуюць блакі-

раваць парламент і рэзідэнцыю прэзідэнта, скандзючы лозунгі «Канай» і «Выходзіце на вуліцы», выкідаюць абарадныя барабаны, свісткі і адзін на адна ўвесь спробу дзяржаўнага перавароту ў Беларусі, калі па мірных вуліцах хадзілі такія ж жаўтоўныя «неверагодныя» — «Зв.»... На мінулых выхадных у Белградзе адбылася мабіць, самая буйная антыўрадавае акцыя, якая сабрала, па ацэнках аэвастак МУС Сербіі, каля 107 тысяч чалавек.

Безумоўна, такі маштаб і арганізаванасць прастаў, а таксама ўдзел вялікай колькасці людзей з правіцый патрабуе вельмі сур'ёзных фінансавых і палітычных рэсурсаў для іх апераўтыўнай дастаўкі ў

Белград. Усё гэта падкрэслівае, што ёсць цэнтрыялізаваная каардынацыя пратэстантаў і знешняе фінансаванне. І ўсё паказана на Захад. Бо невыпадкова, што менавіта заходнія краіны закляючы сербскія ўлады, не прымяняць прамерную сілу да прастаўшчых і пачаць дзівяць за апашыі (дзесьці мы ўжо гэта чулі, прычым неаднаразова). Як сьведчаюць сербскія правааохойнікі, для дастабліцця краіны з мэтай змены дзяржаўнага ладу Еўрасаюз выдаткаваў каля трох мільярдэў еўра праз нэўрадавыя арганізацыі і заходнія пастаслужбы.

У прышчэце ўсё гэтыя дзеянні выдатна ўлісваюцца ў заходнюю стратэгію па ўстановаўленні палітычнага рэжымаў на Балканах (гэта значыць, адраваць гэтыя краіны ад супраціўнасці з Расіяй), а таксама забяспечваюць адзінацэннае ўвагі Белграда ад сітуацыі вакол Рэспублікі Сербскай Босніі і Герцагіны і здыбычы сербскага літвы. Дарэчы, менавіта гэты адзін казасьмелы метал ступі адным з сур'ёзных камянеў спатыкнення: сербы выступаюць супраць пачатку распрасіроўкі радзючыў літвы, бо гэтага вынік паняў удар па экалогіі балканскай дзяржаў. Але за гэта выстае Еўрасаюз.

Разумоючы, што для падсілкування «каляровай рэвалюцыі» неабходны арганізацыя і чалавечыя грошы, гапоўныя льяльчавыя выкарыстоўваюць заснапных бавейку, каб ажыццяўляць дэстабілізацыю грамадства. Так, сербскія правааохойнікі ўжо атрымалі некалькі чалавек, у аўтаматбіі іх знаходзілася вялікая колькасць гаптовых для прымянення казасьмеліў Молатава.

Актыўна працуюць супраць сербскіх улад і інфармацыйныя складнікі ў частцы падрыхтоўкі і распаўсюджвання фэйкавых навін. У прыватнасці, былі начальнік генштаба Сербіі і адзін з лідараў апашыі Здраўко Понаш заявіў, што

падчас акцыі ў Белградзе паліцыя нібыта прымятла «гукавую гарматы», у выніку чаго ўзнік шум. Краіны Захаду адразу выказвалі агульнае абурэнне дзеяннямі Белграда. Аднак МУС Сербіі абвергла дадзенае інфармацыю, а прэзідэнт Вучыч заявіў у сацыяльнай сетцы, што «калі ўсё канчаецца беспаспяхова, даводзіцца хлуціць, і яны прыдумалі гэтую з гучавой гарматы. Яны знішчылі гэту гармату, паказалі яе ў руках вайскоўцаў «Кобры». Толькі гэта не гучавая гармата, а звычайная антыдронавая (антыдронавае ружо. — «Зв.»), таму што ў арміі Сербіі і «Кобры» увогуле няма гучавой гарматы».

Застаецца спадзявацца, што супрацістанне сербскіх улад і накармленых заходнімі грашыма прастаўшчых не дойдзе да крайняй кропкі, да кровапраліваў і завершчывае мірам, а усё тым, хто распальвае нямысць у сербскім грамадстве, атрымаюць па заслугах, а таксама будуць зробленыя далёка дзікыя высновы па дзейнасці ўрадзаванні і некамерцыйных арганізацыяў. Інакш Сербія цяпа дадам стаць факторнай часткай калоніяў Еўрасаюза і НАТО.

Сяргей ЧЫЧЫЛАЎ.

Кампетэнтна

Кырыл КОКТЫШ, доктар палітычных навук, прафесар ГІММО:

— Сербію ЕС і «глобалістыя партыя» імкунца ператварыць у адну з плячовак супрацістання, які ні дзўна, Расіі і Траму, г. зн. сіламі, якія адстойваюць традыцыйны каштоўнасці. Іншымі такімі плячовак з'яўляюцца Грузія, Румынія, Венгрыя і Славакія. Да гэтага часу «глобалісты» не ўдалося атрымаць упэўненай перамогі, у гэтай яны пакуль праіраілі, у Румыніі супрацістанне пакуль адкладзенае, у Венгрыі і Славакіі разгайдзе народ пакуль не пачаў атрымлівацца. Тым мацнейшы ціск на Сербію.

А Сербія моцна ўраўлява ўжо ў сілу таго фактара, што ў значнай частцы бізнес-эліт грошы знаходзяцца ў ЕС, на яго ж і звязаны бізнес. І сёння яны, напэўна, атрымліваюць з Еўропы пранапоны, якія, скажам так, складана ігнараваць: яны павінны вырабаць самі сваёй краінай і сваімі грашыма. Яны бачылі па маштабах прастаў, многія выабралі грошы, дэмараваная прастаўшчымі года прастаўшчымі выданае несур'ёзнамерна з іх маштабамі, а гэта значыць, што значныя фінансавыя ўваўны і працягваюцца.

Па ідэі, Вучыч звар'ячына мач у сваіх руках інструменты, каб апераўтыўна ідэнтыфікаваць фінансавыя патакі і іх краінаўку; у выпадку іх ускрыцця прастаўшчымі істаціна «здуоўца». У яго ёсць магчымасць, каб будзе неабходнасць, выабраць час, абвясціўшы датарынасныя выбары і перанесці іх самым момантам супрацістання на тры-чыцеры месяцы наперад, у разлік, што за гэты час расклад мач кардынальна змяніцца не на карысць ЕС і глабалістаў. Які з вар'янтаў абвясціць Вучыч, першы — нішчыць патак другі — пачаць — у бачым пачым часам.

